

Cartea BeMidbar (Numerele) במדבר 5779

Cartea BeMidbar este a patra carte din cele cinci (*humaş*) din Tora. Cartea mai are un nume şi anume „Cartea numărărilor” nume atribuit pe baza celor două recensăminte descrise în carte şi încă unul a Leviţilor. De aici şi traduceri în greacă şi cele în latină (numită Vulgata), Numeri, iar de aici şi acelaşi nume în româneşte. Numele ebraic BeMidbar înseamnă „în pustiu” şi are în vedere însuşi conţinutul cărţii, care descrie peregrinările evreilor prin deşert timp de 40 de ani. Mai specific este primul cuvânt din expresia *BeMidbar Sinai* במדבר סיני, adică în deşertul Sinai din cap. 1 versetul 1. În fond cartea se concentrează pe al doilea an după ieşirea din Egipt şi pe ultimul an înainte de intrarea în ţară. Ea conţine 36 de capitole şi este împărţită în 10 pericope.

O mare parte a cărţii este o poveste care se întrerupe în pericopa Korah în anul al doilea de la ieşirea din Egipt şi se reînnoieşte în capitolul 20, la începutul anului 40 în deşert. Dar cartea cuprinde şi mişvoturi. Marele înţelept Rambam (Maimonides) ne informează că această carte conţine 52 de mişvot ase (să faci) עשה şi *lo taase* (să nu faci) לא תעשה, care se practică (se respectă) de generaţii.

Despre faptul că cartea conţine referiri la doar doi ani de cutreierări prin deşert ne explică, printre alţii, marele înţelept Avraham Even Ezra (Spania, sec. 12) la comentariul pentru Numeri 20:1: „Şi iată că nu este în Tora nici un eveniment sau o profeţie decât dacă s-a petrecut în primul an sau în anul al patruzecilea (primul an înseamnă primul an în pustiu, adică al doilea an de la ieşire)”.

Una dintre explicaţiile interesante şi instructive la întrebarea de ce Tora nu expune evenimentele petrecute în aceşti ani, găsim la marele înţelept Ramban (Nahmanides), care ne spune că Tora nu vine să ne prezinte istorie, ci să ne înveţe şi să ne îndrume cum să ne comportăm în viaţă datorită înţelegerii acestor povestiri. Din cauza asta, găsim în carte prezentate o abundenţă de evenimente petrecute într-o anumită perioadă foarte scurtă. iar pe de altă parte o perioadă foarte lungă fără evenimente şi fără nici o importanţă.

Cartea BeMidbar (Numeri) ca şi cartea VaYikra (Leviticul) sunt o continuare directă a cărţii Şmot (Exodul) cap. 40 versetele 34-38. Însă este interesant că cartea Leviticul este o continuare a versetelor 34-35, pe când cartea Numeri este o continuare a versetelor 36-38. Din punct de vedere istoric mişvoturile de la începutul cărţii Levitic i s-au dat lui Moise de la începutul celui de al doilea an de la ieşire, iar capitolul 9 din Numeri începe cu începutul anului doi. Numai după aceea vin în ordine cronologică evenimentele începând din capitolul unu, din luna a doua a anului doi.

Din punctul de vedere al perioadelor care s-au succedat de-a lungul peregrinărilor descrise în carte, acestea sunt următoarele patru:

1. Capitolele 1-10: la poalele muntelui Sinai
2. Capitolele 11-18: în pustiu., rememorând evenimentele anului doi de la ieşire
3. Capitolul 19: Mişvat „vaca roşie” פרה אדומה *para aduma*
4. Capitolele 20-36 (sfârşitul cărţii): evenimentele anului 40 al Exodului

Din punct de vedere cronologic, cartea Numeri continuă prezentarea evenimentelor petrecute de Roș Hodeș Nisan al celui de al doilea an după cartea Exodul. De exemplu, la recensământul prezentat la începutul cărții, evreii au fost chemați să participe în ziua de întâi al celei de a doua luni (Iyyar) al anului doi de la ieșirea din Egipt. Dar pregătirile au început cu mult înainte încă în pericopa „Ki tisa” și în alte câteva părți în cartea Exodul, deci într-o perioadă anterioară. Evenimentele descrise în capitolele 20-36 s-au petrecut într-o perioadă de 5 luni ale anul 40 de la ieșire.

Din prezentarea tuturor detaliilor acestor evenimente ne surprinde disproporția între niște descrieri lungi și detaliate ale unor evenimente petrecute într-o perioadă scurtă de timp și absența unor descrieri, cât de cât amănunțite, ale altor evenimente desfășurate într-o perioadă foarte lungă de timp. După cum am spus și mai sus, acestea nu sunt atât expresia intenției de a ne învăța istorie, cât mai degrabă, ele au un rol formativ, de a ne învăța cum să ne comportăm în viață și de a ne dăruie căi de gândire justă, care rezultă din aceste evenimente descrise în carte. De exemplu, detaliile descrierii amănunțite a formei de dispunere a triburilor în tabără, de la începutul cărții. De aici noi învățăm că centrul taberei este zona privilegiată a locașului cortului, iar fiecare trib are locul lui în jurul cortului. De aici deducem că această tabără enormă nu era o tabără de nomazi, ci este o tabără provizorie a unui popor ordonat, înzestrat cu un protocol precis de comportament pe teritoriul taberei. Fiecare persoană în această tabără își știe locul și funcția.

Datele menționate în carte încep din al doilea an în deșert (datele primului an sunt descrise în Exodul) și sunt următoarele:

Anul doi:

1. **1 Iyyar:** „la întâi ale lunii a doua, în anul al doilea după ieșirea lor din Egipt (Numeri 1:1)
2. **1 Nisan:** „în ziua în care sfârșise Moșe să ridice cortul” (Numeri 7:1). Data exactă apare în Exod 40:17: „în luna întâi, în anul al doilea cortul a fost așezat”. După o ordine cronologică simplă cartea BeMidbar trebuia să înceapă aici.
3. **14 Nisan:** „și au ținut Pesahul (Paștele) în luna întâi în ziua a paisprezecea a lunii” (Numeri 9:5).
4. **14 Iyyar:** „o să-l țină (Pesah Șeni) în luna a doua, în ziua a paisprezecea (Numeri 9:11).
5. **20 Iyyar:** „în anul al doilea, în luna a doua, la douăzeci ale lunii norul s-a ridicat de pe cortul mărturie, și fii lui Israel au pornit” (Numeri 10:11-12). De aici Rași la acest verset deduce că evreii au stat în Sinai un an mai puțin zece zile (de la Roș Hodeș Sivan al primului an după Exod 19:1 până la 20 Iyyar anul al doilea).

Anul doi în deșert se termină în cap.19, iar în cap. 20 este un salt de 38 de ani până la anul 40.

Anul 40:

6. **Nisan:** „și Bnei (fiii) Israel, toată adunarea, au ajuns în pustiul Țin în luna întâi” (Numeri 20:1). Anul nu este menționat aici, dar marii comentatori ca Rași și nepotul lui Rașbam dovedesc că versetul se referă la anul 40, mai ales că în continuarea versetului este vorba despre moartea lui Miryam.
7. **1 Av:** „și Aaron HaCohen s-a suit pe Hor-Hahar (muntele Hor) după porunca lui Adonai și a murit acolo în anul al patruzecilea de la ieșirea lui Bnei Israel din Egipt, în luna a cincea, la întâi ale lunii” (Numeri 33:38).

Cu descrierea fiecărui eveniment în parte ne vom ocupa separat, pericopă cu pericopă.

Pericopa Balak - Balaam - profet ori vrăjitor?

[anul 5785]

În pericopa noastră, poporul a cucerit ținuturile amoriților, iar regele Moabului se teme de soarta țării sale. El știa că are puține șanse să-i înfrângă pe evrei în luptă și de aceea a apelat la soluții atipice: el a trimis o expediție spre răsărit, departe, ca ei să cheme o persoană numită Bilam (Balaam) Ben Beor din Aram Naharaim, care era cunoscut ca vrăjitor și profet, căruia i se îndeplineau binecuvântările și blestemele.

Balaam îl întreabă pe Dumnezeu dacă să meargă, iar acesta îi interzice acest lucru. Balak nu renunță și-i trimite a doua oară, iar Balaam întreabă din nou Domnul. De data aceasta El îi dă consimțământul cu condiția ca el să meargă cu oamenii lui Balak și să îndeplinească dorința Domnului.

Balaam și-a luat măgărița și a plecat cu oamenii lui Balak. Domnul s-a supărat și a trimis un înger ca să-l împiedice, însă el nu l-a văzut. El a trimis de trei ori, însă doar măgărița vedea îngerul și încerca să-l evite de pe drum. Balaam s-a supărat aprig și a tot bătut măgărița. Atunci s-a petrecut necrezutul și măgărița și-a deschis gura. În primul rând s-a plâns că acesta o bate, însă el a acuzat-o că ea îl maltratează. Măgărița i-a răspuns: „Nu sunt eu măgărița ta, pe care ai călărit toată viața ta până astăzi? Obişnuiesc eu oare să-ți fac un astfel de lucru? Și el a spus: Nu” (Numerele 22:30). Atunci Domnul i-a deschis ochii, iar el îl vede pe îngerul Domnului în fața lui. El întreabă îngerul dacă poate să continue, iar acesta îi dă un răspuns pozitiv adăugând ca el să spună doar ceea ce îi pune Dumnezeu în gură. Balaam a ajuns în țara Moabului și a încercat de trei ori, în trei locuri diferite, să blesteme poporul evreu. Însă din gură au ieșit doar binecuvântări la adresa poporului evreu.

Din aceste evenimente reiese caracterul adevărat al lui Balaam; este adevărat că el era profet al Domnului ținând în mâini puteri spirituale uriașe: binecuvântările și blestemele lui se îndeplineau, iar el era în stare să vorbească cu Domnul. Însă el își folosea puterile pentru nevoile personale fără să fie legat de dorințele Domnului, El a fost numit câteodată „magician”, însă în acțiunile profetice ale lui era mai mult un magician și vrăjitor.

În mod repetitiv se dezvăluie comportamentul lui Balaam; când trimișii lui Balak au venit la el, Balaam știa că Domnul este Dumnezeu Israelului și că nu intenționa să-i blesteme. Cu toate acestea el a anticipat ca ei să-l apeleze. La fel s-a petrecut și cu a doua expediție când și-a încercat din nou norocul. Când Domnul a văzut că Balaam este dornic să meargă în Moab, i-a îngăduit să meargă cu condiția să împlinească doar dorințele Domnului. Însă Balaam a mers sperând că dorința Domnului se va schimba și va putea în sfârșit să blesteme poporul evreu.

Acesta a fost și mesajul din gura măgăriței: de ani și ani tu mă călărești, iar eu îți sunt fidelă, însă în clipa în care se petrece ceva neplăcut, tu mă bați? Te-ai întrebat de ce eu mă comport așa? Ai încercat oare să mă înțelegi?

Balaam, în profețiile sale asupra Israelului, recunoaște că „aude spusele lui Dumnezeu și știe planurile Preaînaltului” (Numerele 24:16). Despre aceasta se spune în Talmud: „Planurile animalului său nu le știa – oare va ști planurile Preaînaltului? Doar știa să se orienteze în momentele în care Dumnezeu se supăra” (Talmud, tractatul Brachot 7:1).

Înțelepții se referă la decalajul care reiese din spusele măgăriței: dacă Balaam nu a înțeles nici măcar tainele

comportamentului animalului pe care el călărea, cum putea el înțelege cugetele Domnului? La aceasta ei adaugă că Balaam știa să „prindă” singurul moment al zilei în care Domnul era supărat și el profita de acest moment ca să blesteme poporul Israel. Balaam nu era conectat cu Dumnezeu în profeția lui, ci știa să profite de puterile divine în favoarea lui.

Din acest eveniment noi putem învăța și despre modul dorit al legăturii noastre cu Dumnezeu. O asemenea legătură trebuie să fie aspirată pentru o mai bună înțelegere a voinței Domnului în locul unei legături în care căutăm să-L folosim pe Dumnezeu în scopul nostru. Aceasta ne poate îndruma și la esența legăturilor în familie ori cele cu cei care ne înconjoară. Trebuie să-i înțelegem pe semenii noștri nu numai din punctul de vedere al nostru, ci să le înțelegem motivele reale pentru comportamentul lor și să depunem efort să ne legăm cu ei așa cum trebuie.

Pericopa Balak - Bilam și Ieșu (Balaam și Isus) 5783

Cele două personaje, Bilam și Ieșu apar în Talmud și midraș de câteva ori unul lângă celălalt. După părerea unora, cele două personaje sunt cumva paralele, adică Bilam reprezintă tipologia lui Ieșu. După aceleași surse talmudice, în general putem depista caracteristici identice între cele două personalități. În Talmud, tractatul Sanhedrin 10:b se spune că Bilam, Doeg, Ahitofel și Ghehazi nu vor avea loc în „lumea care vine”, la fel ca și regii Iorovam, Ahav și Menașe. Aici Ieșu este identificat cu Bilam. Acest fragment apare în tractatul Sanhedrin după ce ne sunt enumerate caracteristicile celor care nu vor avea loc în „lumea viitoare” printre care cei care citească cărțile de apocrifa și cei care șoptesc la lovire cu degete. Aceste caracteristici sunt atribuite celor numiți *minim*, adică acei primi evrei creștini contra cărora au ieșit tanaimeii din Mișna. Cei care îl leagă pe Bilam de Ieșu spun că așa cum Bilam i-a făcut pe evrei să păcătuiască prin obscenitate, așa și Ieșu i-a făcut să păcătuiască prin negare. În alte părți din Talmud, se spune că Ieșu i-a vrăjit pe evrei, că el i-a instigat de pe calea bună (Talmud, tractatul Sanhedrin 107:b).

O altă sursă în care Bilam și Ieșu sunt amintiți împreună se află în tractatul Ghitin 56:b-57:a în care ni se povestește despre Onkelos Ben Kalonimus (traducătorul Toraei la aramaică) care vrea să se convertească: Onkelos merge la Bilam și apoi la Ieșu ca să-i întrebe dacă să devină evreu. Amândoi dau răspunsuri ambivalente. Pe de altă parte ei batjocoresc spusele înțelepților și din această cauză sunt condamnați la moarte prin pedepse groaznice. Aceste povești sunt extrem de importante fiindcă noi învățăm aici despre atitudinea înțelepților evrei față de Ieșu cu sute de ani mai târziu. El a rămas în ochii lor toată viața un evreu care nu a vrut să facă rău evreilor. Cu toate că aici Ieșu este amintit împreună cu Bilam, nu este nicio scuză să-l respingem pe Ieșu dacă îl respingem pe Bilam. Este adevărat că Ieșu batjocorea spusele înțelepților, însă el nu este socotit păgân sau necredincios care vrea să dăuneze poporului evreu.

Un alt fragment care este menționat de specialiști se află tot în Talmud, tractatul Sanhedrin 106:b. În acest episod ni se povestește că un necredincios a venit la Rabi Hanina să-l întrebe la ce vârstă a murit Ieșu. Nu avem din Talmud niciun indiciu despre acel necredincios, însă înțelepții l-au identificat cu un evreu creștin, care probabil locuia lângă orașul Tīpori din Galileea unde trăia Rabi Hanina. Întrebarea îl amintește cumva pe Bilam referindu-se la Ieșu. Rabi Hanina probabil cunoștea această paralelă pe care o făceau unii înțelepți. Rabi Hanina stabilise deja că Bilam a murit la vârsta de 33 sau 34 de ani, aproape de vârsta la care a murit Ieșu. Exista o carte numită „Cartea lui Bilam” care este identificată de unii ca fiind de fapt una din Evanghelii. Aici apare Pinhas, cel care l-a omorât pe Bilam sub numele de Pinhas Listaa, adică hoțul. De ce Pinhas apare aici ca un hoț? Greu de explicat. Unii propun că Pinhas Listaa trebuie exprimat Pontius Pilatus, adică Bilam care omorât de Pinhas s-a transformat în Ieșu care la rândul lui a fost omorât de Pontius Pilatus.

Mai avem încă o sursă, în midrașul Ialkut Șimoni, 247, unde spre deosebire de celelalte surse Bilam apare ca un profet pozitiv care nu vine să blesteme poporul evreu ci să-l avertizeze de Ieșu. În primul rând el spune că o ființă din carne și oase nu se poate naște dintr-o minune și că Ieșu minte. Aici nu este nicio paralelă între cei doi, ci Bilam vine să-i avertizeze pe evrei spunând că Ieșu este un profet fals de care trebuie să vă feriți.

[Toate aceste păreri sunt ale unor evrei din Babilon cu 100-200 de ani după Ieșu care apar exclusiv în Talmudul Babilonean.](#)

Pericopa Balak - Ce a învățat Bilam de la măgăriță? 5784

Povestea despre Bilam și măgărița în care ea își deschide gura, este una din cele mai renumite minuni din Tanach. Citirea superficială a episodului dă impresia că el ar fi inutil, însă cu puțină aprofundare putem să înțelegem mai bine cusururile din comportamentul lui Bilam și caracterul său.

Povestea începe cu solii lui Balak, regele Moabului, care vin la Bilam să-l roage să blesteme poporul evreu. El le răspunde că trebuie să ceară aprobare de la Domnul Dumnezeu. La început El l-a refuzat „Nu te duce cu ei” (Numerele 22:12), însă până la urmă i-a poruncit pe Bilam să meargă cu căpeteniile lui Balak: „Dacă oamenii au venit să te cheme, scoală-te și mergi cu ei” (Numerele 22:20). Pare că Bilam s-a supus Domnului într-un mod exemplar. La sfârșitul episodului îngerul se întoarce la Bilam și-i spune din nou să meargă cu căpeteniile lui Balak, doar că Bilam trebuie să spună ceea ce-i va spune îngerul (BeMidbar 22:35). Deoarece Bilam a împlinit porunca, este greu de înțeles ce noimă are povestea.

O altă problemă care apare din citirea poveștii este că imediat după ce Domnul i-a poruncit lui Bilam să meargă cu solii Moabului, El s-a supărat pe Bilam că merge cu ei: „Mânia lui Dumnezeu s-a aprins pentru că mersese” (Numerele 22:22).

Însă o citire mai atentă ar putea da răspunsuri la aceste întrebări, să explice importanța poveștii lui Bilam și a

măgăriței și necesitatea minunii cu deschiderea gurii măgăriței.

Când solii au ajuns la Bilam pentru prima oară, Domnul i-a interzis să meargă cu ei și a argumentat cauza: „Dumnezeu i-a spus lui Bilam, nu te duce cu ei, nu blestema poporul, căci este binecuvântat” (Numerele 22:12). Oponerea Domnului la mersul lui Bilam nu a fost în zadar. El i-a explicat lui Bilam că el nu poate blestema poporul fiindcă acesta este binecuvântat.

Cu toate că pare că Bilam l-ar fi ascultat pe Domnul, nu este chiar așa. Dacă citim cu mare atenție vedem că Bilam le-a răspuns solilor fără să le explice „Domnul a refuzat să mă lase să merg cu voi” (BeMidbar 22:13). Acest răspuns i-a fost transmis lui Balak cuvânt cu cuvânt (BeMidbar 22:14). Așa că nu-i de mirare că Balak a continuat să încerce să-l convingă pe Bilam trimițând mulți demnitari importanți și chiar și avantaje financiare. Balak nu a înțeles că Bilam are o cauză întemeiată să nu meargă cu el. Dacă Bilam le explica că fiii lui Israel sunt binecuvântați și nu pot fi blestemați, probabil că Balak nu continua să insiste și renunța la idea de a-i blestema pe evrei.

Faptul că Bilam nu a argumentat refuzul de a merge cu solii lui Balak este pricina continuării faptelor. Când au ajuns căpeteniile Moabului la Bilam pentru a doua oară, el nu le-a spus clar și deslușit că nu poate să meargă cu ei fiindcă poporul evreu este binecuvântat, ci le-a cerut din nou ca să rămână peste noapte ca el să-l întrebe iarăși pe Domnul. Dacă Bilam accepta primul răspuns al Domnului că poporul evreu este binecuvântat, evident că nu apela din nou la Dumnezeu. Însă nu putea să se aștepte la alt răspuns de la Domnul decât același. Însă nu așa lua atitudine cineva care spune „nu aş putea nesocoti vorba Domnului, Dumnezeului meu, ca să fac [orice] mic sau mare” (Numerele 22:18).

Iar acum, în mod surprinzător Dumnezeu îl poruncește pe Bilam, mai mult decât ar accepta, să meargă cu căpeteniile Moabului. Chiar și aici, în această situație Bilam nu s-a purtat cum trebuie. Domnul i-a spus să meargă, însă a adăugat „însă lucrul pe care ți-l voi vorbi Eu, doar pe acela să îl faci” (Numerele 22:20). Însă Bilam nu s-a străduit să explice căpeteniilor Moabului că el va fi limitat în blestemele lui și pur și simplu nu a mers cu ei (Numerele 22:21). Iar aici apare povestea cu măgărița.

După cum vom vedea, această poveste îi dovedește lui Bilam comportamentul său inacceptabil. Măgărița l-a văzut pe îngerul Domnului și s-a abătut de la drum de trei ori. Bilam nu a văzut îngerul și nu a înțeles de ce măgărița se abate de pe drum și ca atare o bătea de fiecare dată. Evenimentul se repetă de trei ori și doar a patra oară când Bilam și-a pierdut cumpătul și a amenințat că o va omorî, măgărița și-a deschis gura și l-a lămurit despre ce este vorba. Numai atunci i s-au deschis ochii lui Bilam și a văzut îngerul stând pe drum cu sabia scoasă în mână. De abia că Bilam a amenințat măgărița că dacă ar avea o sabie în mână ar omorî-o și iată îngerul cu sabia în mână îndreptată către el.

Bilam n-a înțeles sau nu a vrut să înțeleagă că el nu poate blestema poporul evreu fiindcă este binecuvântat. Doar acum el înțelege că tot ce s-a petrecut, are o rațiune. Faptul că măgărița s-a abătut de la drum are o pricină; vorbele Domnului de la început ca el să nu meargă cu căpeteniile lui Balak i se clarifică doar acum (Numerele 22:31). Însă în acest moment el nu se mai poate răzgândi, nu se mai poate întoarce acasă după ce s-a alăturat căpeteniilor lui Balak și a primit o poruncă din nou de la Dumnezeu să meargă. Ar putea cel puțin să-i explice lui Balak limitele la care el este supus – lucru pe care el l-a făcut.

Numai după povestea cu măgărița, când în sfârșit îngerul Domnului i-a clarificat lui Bilam că el trebuie să meargă cu căpeteniile lui Balak, el a adăugat: „însă doar cuvântul pe care Ți-l voi spune eu – doar pe acela îl vei vorbi” (Numerele 22:35). Doar atunci Bilam i-a spus lui Balak că el poate să spună cuvântul pe care Domnul îl va pune în gură (Numerele 22:38). Doar după povestea cu măgărița Bilam a înțeles mesajul și l-a transmis lui Balak.

Povestea măgăriței i-a dezvăluit lui Bilam și nouă care fuseseră cusururile în comportamentul lui Bilam: Tot ceea ce l-a interesat pe el este dacă va putea merge cu solii lui Balak sau nu. Explicațiile nu l-au interesat deloc. Așa și în povestea cu măgărița tot ceea ce l-a interesat este că măgărița s-a abătut de pe drum de trei ori. Cauza acestei abateri nu l-a interesat deloc. Doar la sfârșit Bilam a înțeles că adevărul era sub nasul său: îngerul a abătut măgărița de pe drum și lui i s-a interzis să meargă cu solii Moabului fiindcă nu va putea blestema poporul

binecuvântat, exact cum i s-a spus de la început (Numerele 22:12).

Pare că minunea în care măgărița își deschide gura vine ca să-l batjocorească pe vrăjitorul Bilam și ne dovedește că ceea ce măgărița vede, Bilam nu vede. [Povestea măgăriței și a lui Bilam ne învață că nu el este cel care blestemă sau binecuvântează, căci „Nu există nici înțelepciune, nici inteligență și nici sfat care să stea în fața Domnului” \(Proverbi 21:30\).](#)

Pericopa Balak - Fapta lui Zimri [anul 5782]

מעשה זמרי

După descrierile splendide despre poporul Israel ieșite din gura lui Bil'am, ultima parte a pericopei este dedicată [păcatelor poporului în prostituție și idolatrie](#). Reacția lui Dumnezeu nu a întârziat să vină: „Adonai i-a spus lui Moșe, Ia-le pe toate căpeteniile poporului și spânzură-le înaintea lui Adonai în fața soarelui și să se abată apriga mânie a lui Adonai de la Israel” (Numeri 25:4).

Rași și alți mari comentatori interpretează că scopul nu era spânzurarea căpeteniilor, ci activarea lor ca judecători care să-i pedepsească pe păcătuitori. Aceasta reiese și din reacția lui Moșe: „Moșe le-a spus judecătorilor lui Israel, fiecare dintre voi să-i ucidă pe oamenii săi care s-au alipit de Baal-Peor” (Numeri 25:5). Cu alte cuvinte, pedeapsa nu este din pricina prostituției ci din pricina păcatului de idolatrie, pentru alipirea de Baal-Peor. Însă este posibil ca cele două păcate să fie amestecate între ele. Bil'am avea un plan care rezultă din vorbele lui de despărțire de Balak: „Acum, iată, plec la poporul meu, vino să-ți vestesc ce va face poporul acesta poporului tău în zilele din urmă” (Numeri 24:14). Iar înțelepții din Talmud au descris sfatul lui în felul următor:

„El i-a spus: Dumnezeul lor detestă indecența, nerușinarea. Iar ei detestă obiecte din in, pânzeturi colorate. Hai să-ți dau un sfat: fă-le paravane din crengi și bagă în ele curve, una bătrână pe afară și una tânără înăuntru, și ele să vândă obiecte din in. Pe când evreii mănâncă, beau, petrec și ies să se plimbe afară, le spune bătrâna: Nu vrei să cumperi niște lucruri de in? Bătrâna îi spune prețul, iar tânăra îi propune mai ieftin. Insistă de două-trei ori și apoi îi spune: Simte-te acasă, stai să alegi ce vrei singur. Pe masă erau carafe cu vin. Ea îi spune: Vrei să bei un pahar de vin? A băut și din cauza aceasta s-a încins și i-a spus: Culcă-te cu mine! Atunci își scoate idolul din poale și-i spune: Închină-te la el! El îi spune: Dar eu sunt evreu! Ea îi spune: Ce-ți pasă? În total este vorba de Peor. Eu doar nu-ți cer să renegi Toraua lui Moise, după cum este scris: „Dar ei au intrat la Baal-Peor, s-au dedicat desfrâului și au ajuns dezgustători în iubirea lor” (Osea 9:10).

În continuare, aduce și Toraua sfatul lui Bil'am: „Iată, ele au fost cele care , la cuvântul lui Bil'am, i-au făcut pe fiii lui Israel să fie infideli față de Domnul, în cele de la Peor, și a izbucnit urgia în adunarea lui Adonai” (Numeri 31:16). Atunci încă nu începuseră să pună în acțiune porunca Domnului de a-i judeca pe cei care au păcătuit și iată că din mijlocul agitației care a început în popor auzind porunca lui Moșe, s-a sculat unul din căpetenii și a acționat: „Și iată, unul dintre fiii lui Israel a venit și a înfățișat-o fraților săi pe o midianită, sub ochii lui Moise și sub ochii întregii adunări a fiilor lui Israel, pe când plâneau ei la intrarea Cortului Întâlnirii” (Numeri 25:6). Cuvântul „iată”, în ebraică *ve-hineh*, înseamnă că s-a petrecut o schimbare bruscă, însă detaliile din Tora sunt foarte puține, așa că și aici avem nevoie de înțelepți.

În Talmud, tractatul Sanhedrin 82:a apare o legendă în care ni se povestește că oamenii din tribul Șim'on au mers la Zimri Ben Salu (președintele tribului) și i-au spus: în timp ce ei duc discuții care ne vor pecetlui soarta, tu stai și taci? Atunci, el a adunat 24,000 de persoane și a mers la Kozbi și i-a spus: Culcă-te cu mine! Ea a răspuns: Eu sunt o fiică de rege, și tata mi-a pruncit așa: Să-l ascuți (=să te culci) pe cel mai mare dintre ei. El i-a spus: și el, adică Moise, este președinte (ca și mine). Numai că eu, Șim'on m-am născut al doilea, iar el (Levi) s-a născut al treilea. A prins-o de păr și a adus-o la Moise și i-a spus: Fiul lui Amram, asta ne este interzisă sau ne este permisă? Dacă îmi spui că este interzisă, pe fata lui Yitro (Țipora, soția sa) cine ți-a permis-o? *Halachaua* l-a ignorat (pe Moise?) și toți au izbucnit în plâns „... ei plâneau la intrarea Cortului Întâlnirii” (Numeri 25:6). În continuare scrie „Când i-a văzut Pinhas Ben Elazar ...” (Numeri 25:7). Ce a văzut el? Spune Rav (înțeleptul): A văzut un fapt și și-a amintit de *halacha*. El (Pinhas) i-a spus (lui Moise) : Fratele tatălui-tatălui meu: doar tu ne-ai învățat la coborârea de pe Muntele Sinai: Nesăbuiții lovesc pe cel care se culcă cu o străină! (Moise) i-a spus: Cel care citește această epistolă va fi trimisul care va executa ceea ce scrie în ea.

Personajele din acest midraș pot fi identificate cu cele din două versete: „Iar numele israelitului lovit care a fost ucis împreună cu midianita era Zimri Ben Salu, președinte al casei părintești al tribului Șim'on (Numeri 25:14-15).

Plânsul poporului este ușor de înțeles. El reprezintă asumarea păcatului și teama de pedeapsa care va veni peste nenumărații păcătoși. Însă după cum descrie midrașul, plânsul la intrarea în cort se referă mai degrabă la Moșe și reprezintă o exprimare ambiguă a problemei juridice și de aceea scrie în midraș că „*halachaua* l-a ignorat”. Pe cine? Pe Moise?

Poporul se aștepta ca în aceste momente grele, Moise să acționeze imediat în fața actului de idolatrie ca urmare a curvăsăriei. Când el ezită să riposteze, președintele tribului Șim'on acționează sub presiunea populației care cere abrogarea sentinței de spânzurare a miilor de cei care au păcătuit.

Midrașul îl descrie pe Zimri ca un bădăran și nesimțit chiar și în atitudinea lui față de Kozbi. Nu este aici nici un act de iubire ci o acțiune de brutalitate. Ca să o convingă să i se supună „a prins-o de păr și a dus-o la Moise”. După aceea a băgat-o în cort și și-a îndeplinit viciile, parcă Kozbi nu ar fi o fire umană. În acest fel, el a încercat să slăbească autoritatea lui Moșe de a judeca pe cei vinovați de infracțiune de proxenetism. Moșe și poporul din jurul lui nu au avut o ripostă adecvată și promptă la aceste provocări ale lui Zimri. Iar după ce l-a atacat pe Moșe cu argumente de *halacha*, Moșe și tot poporul au izbucnit în plâns.

Unii comentatori moderni explică faptul că Moșe nu a vrut să se confrunte cu Zimri, din pricină că Zimri îi amintea că și el s-a încurcat în același păcat (când a luat-o pe Țipora). Cu toate că el a luat-o de soție înainte de darea Toraei, adică atunci încă era permis de luat o străină, el prin modestia lui excepțională nu a vrut să fie nici măcar de mar'it-ayin מראית עין, un fel de „văzul lumii”, fiindcă oricum porunca nu exista când el s-a căsătorit.

Modestia excesivă a lui Moise nu i-a îngăduit așadar să riposteze cum trebuie la provocarea lui Zimri. Tocmai riposta curajoasă și promptă a lui Pinhas era necesară în acel moment, mai ales că acest act a oprit pandemia care a apucat să omoare pe cei 24.000 de oameni adunați de Zimri.

De aici învățăm că în fața unui tupeu curajos criminal care vine să zguduie bazele justiției și încearcă să discrediteze conducerea, este nevoie de o acțiune glorioasă care să rămână în limitele normelor de drept și moralitate.

Pericopa Behaalotcha - „Să nu umbli cu bârfe în poporul tău” (Levitic 19:16) [anul 5784]

Din povestea leprei lui Miriam (Numeri cap. 12) noi învățăm că Domnul nu dă prioritate nimănui. El nu-i iartă pe cei apropiați lui, căci Miriam a fost pedepsită aspru, cu toate că ea este profeteseă. Aceasta reiese și din porunca de a ne aminti de ceea ce i s-a întâmplat, după cum apare în cartea Deuteronom. Mai mult decât atât, această poruncă apare cu aceleași cuvinte ca și cea de a-i aminti pe Amalek, care a lovit pe israelieni: „Amintește-ți de ce i-a făcut Domnul Dumnezeul tău, lui Miriam, pe drum, când ieșeați din Egipt” (Deuteronom 24:9); „Amintește-ți de ceea ce ți-a făcut Amalek pe drum, când ieșeați din Egipt” (Deuteronom 25:17).

Însă este o deosebire fundamentală între cele două evenimente amintite în Deuteronom. În cel al lui Miriam, noi trebuie să ne amintim ce i-a făcut Domnul profetesei noastre iubită și apreciată. Însă în afară de aceasta, nu ni se menționează ce s-a petrecut cu ea și ce poruncă să ne amintim. Este adevărat că în versetul anterior avem o aluzie pentru cine cunoaște povestea: „Ferește-te de plaga de lepră, luând aminte și făcând întocmai cum te vor învăța preoții leviți, după cum le-am poruncit” (Deuteronom 24:8). Dar nu ni se spune cum să ne ferim ca să nu ajungem în situația ei. În mișva pentru Amalek pe de altă parte, noi trebuie să ne amintim ce ne-a făcut inamicul mârșav, iar versetele următoare ne deslușesc amintirea, obscenitatea morală a lor. Noi trebuie să ne amintim de răutatea faptelor lor și să le eliminăm din lumea aceasta.

Întrebarea este, dacă trebuie să ne amintim de povestea lui Miriam, de ce Domnul acoperă în cartea Deuteronom detaliile păcatului ei?

De fapt noi vedem că pățania lui Miriam dezvăluie, dar și acoperă concomitent faptele, după cum sunt prezentate, inclusiv desfășurarea evenimentelor în pericopa noastră. Probabil că scriptura vrea să evite bârfa, așa că dă doar un pont despre păcatul ei, întărind porunca „să nu umbli cu bârfe în poporul tău” (Levitic 19:16), care este în fond păcatul original al lui Miriam. Însă chiar și acolo păcatul nu este clar de tot, fiindcă din pricina conciziei descrierii, noi nu înțelegem care fusese esența plângerii lui Miriam despre Moise, fratele ei. Pe de altă parte poporul, cu siguranță nu a auzit această bârfă, fiindcă scriptura ne spune că Domnul a auzit: „Miriam și Aaron au vorbit împotriva lui Moise din pricina femeii cușite pe care o luase, căci își luase femeie cușită” (Numeri 12:1-2).

De aceea pentru obligația amintirii poporul nu trebuie să știe exact ce s-a întâmplat.

Noi înțelegem argumentul de comparație făcută de Miriam și Aaron între profeția lor și cea a lui Moise, însă primul lor argument este opac și apare ca o dublură la cele spuse: „... din pricina femeii cușite pe care o luase, căci își

luase femeie cușită”. În urma reacției Domnului nu se poate înțelege că Miriam era supărată pe Moise fiindcă s-a căsătorit cu o negresă, adică cu o neevreică. Dacă Dumnezeu spune că profeția lui Moise este deasupra profeției oricărui alt profet israelian, aceasta nu înseamnă că în chestiuni personale el poate să se comporte diferit de alți profeți. Din contră, cu cât este cineva într-o poziție mai înaltă, cu atât restricțiile care limitează felul în care el poate alege o soție sunt mai aspre. În primul rând, interdicțiile de incest la evrei sunt mai largi decât la fii lui Noe, sunt mai multe interdicții la un preot din Templu și mai multe la marele preot.

Așa că nu ne rămâne decât să ne bazăm pe comentariile înțelepților din Talmud și midraș aduse de marele comentator Șadal (Italia, sec. 19) că este vorba despre probleme de căsnicie între Moise și Țipora. Miriam crede că Moise ajungând la cea mai înaltă poziție de profet, n-o mai vrea pe Țipora – o străină – ca soție. El o luase când era într-o situație groaznică fiind urmărit. Pricina acuzației se ascunde în expresia „omul Moise”, care este subiectul frazei care înlătură această vinovăție: „Iar omul Moise era foarte modest, mai mult decât orice om de pe fața pământului” (Numeri 12:3). Miriam și Aaron știau ce s-a spus despre Moise: „Și Domnul a făcut ca poporul să găsească bunăvoință în ochii egiptenilor; în plus, omul Moise era foarte mare în țara Egiptului, în ochii slujitorilor lui Faraon și în ochii poporului” (Exod 11:3) și se temeau că până și egiptenii care îl slăveau îl fac să devină orgolios. Acest lucru li se pare rațional, deoarece și când au apelat la Aaron fiindcă Moise dispăruse de multă vreme (vițelul de aur) au folosit aceeași expresie: „Fă pentru noi dumnezei care să meargă înaintea noastră, fiindcă acesta este omul Moise, care ne-a ridicat din țara Egiptului – nu știm ce s-a ales de el” (Exod 32:1 și 23). Aprecierea poporului față de Moise este atât de mare, încât ei îi atribuie și ridicarea din Egipt.

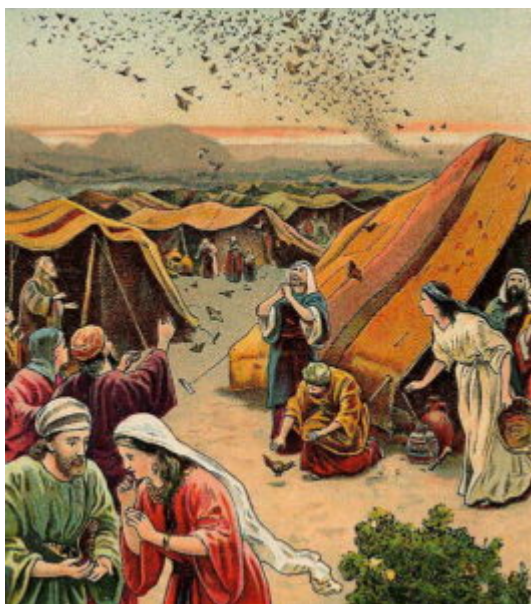
Spre deosebire de concentrarea și obscuritatea descrierii păcatului lui Miriam, pedepsirea ei este prezentată cu mare agitație. Așa este în Deuteronom când suntem porunciți să ne amintim de ceea ce i-a făcut Domnul lui Miriam și la fel și în povestea originală: Domnul ripostează la defăimarea Lașon Hara לשון הרע pe care ea o exprimă într-un fel care atrage atenția întregii tabere Israelului. Chemarea lui Moise, Miriam și Aaron la Cortul Întâlnirii este o chemare profetică pe care ei o aud doar în inimă, însă când au ajuns acolo „Domnul a coborât într-un stâlp de nor și a stat la intrarea Cortului” (Numeri 12:5). Atunci toți au venit să se intereseze ce s-a întâmplat, fiindcă nu se poate ignora stâlpul de nor, după cum s-a spus în altă parte: „Și când venea Moise la Cort, stâlpul de nor cobora și stătea la intrarea Cortului și atunci [Domnul] vorbea cu Moise. Tot poporul vedea stâlpul de nor stând la intrarea Cortului și tot poporul se ridica și se prosterna, fiecare la intrarea cortului său” (Exod 33:9-10).

Reiese clar din sfârșitul poveștii că tot poporul știa că Miriam a devenit leproasă ca o pedeapsă pentru faptele ei, însă nimeni nu știe de ce și rezultatul a fost: „Și Miriam a fost închisă în afara taberei șapte zile, iar poporul nu a pornit până ce Miriam nu a fost readusă” (Numeri 12:15). Publicitatea pedepsei lui Miriam reiese și din riposta Domnului la rugăciunea lui Moise: „Și Domnul i-a spus lui Moise, dacă tatăl ei i-ar fi scuipat în față, oare n-ar fi fost umilită șapte zile?” (Numeri 12:14). Dumnezeu compară pedeapsa ei cu o umilință asemănătoare făcută în public, fiindcă dacă tatăl ei o scuipa pe ascuns, nu era nicio rușine.

Așa cum am mai spus, poporului nu-i este clar păcatul lui Miriam, nu din cartea Deuteronom și nu din Numeri, însă Domnul ne prezintă în mod deslușit „să nu umbli cu bârfe în poporul tău”. Din aceeași cauză și nouă, cititorilor, nu ne este clar.

Noi, evreii, suntem poporul ales al Domnului, iar în acest rol noi ne asumăm ștergerea răului de deasupra pământului. De aici reiese obligația de amintire a faptelor săvârșite de Amalek. Însă asemănarea între porunca de amintire a ștergerii lui Amalek cu fapta săvârșită de Miriam ne aluzionează că răul poate fi făcut și între fii lui Israel, iar noi trebuie să facem tot posibilul ca să-l eliminăm.

Pericopa Behaalotcha - Cum și-au petrecut copiii lui Israel primul an în deșert? [anul 5785]

În întreaga perioadă a construcției Tabernacolului, stabilirea sărbătorilor, stabilirea mișcărilor între semeni și alcătuirea unei noi națiuni libere – poporul a stat pe loc, fără mișcare. În fond, mișcare a fost, dar ea s-a petrecut înăuntrul taberei, după cum scrie: „Și a fost în anul al doilea, în luna a doua, în a douăzecea [zi] a lunii: norul s-a ridicat de deasupra Tabernacolului Mărturiei. Și copiii lui Israel au pornit în călătoriile lor din deșertul Sinai; și norul a poposit în deșertul Paran. Au pornit pentru prima dată după cuvântul Domnului prin Moise” (Numerele 10:11-13).

Rași ne explică: „Adică, se poate spune că au stat în [deșertul] Horev douăsprezece luni, mai puțin zece zile, deoarece s-au oprit acolo de începutul lunii Sivan și nu s-au mișcat până pe douăzeci Iyyar al anului următor”. Iată că noi, zece zile după Ziua Dării Torei (Șavuot) vom citi despre prima peregrinare pornită de la Muntele Sinai. Noi știm cea ce mulțimea care a pornit la drum nu știa și anume că drumul va lua cu mult mai mult decât ei își închipuiau.

Un an întreg fără mișcare. Însă adevărul este că există încontinuu o mișcare internă, în sufletul poporului. Ei au ajuns la muntele din mijlocul deșertului ca un popor de sclavi și roabe eliberați; o lună și jumătate după ce au scăpat din ghearele sclaviei și deodată în pustiul enorm, egiptenii se înecă sub ochii lor, iar Moise îi călăuzește în deșert spre libertatea râvnită. Ei stau la poalele muntelui așteptând cuvintele Domnului, pe când muntele este în fum, sunetul Șofarului zguduie liniștea și „tot poporul care era în tabără s-a cutremurat” (Exodul 19:16).

După sunetele și fulgerele, poporul a rămas deodată singur, în liniște. Moise a rămas pe munte ca să primească și să învețe toată Toraua, pe când fiii și fiicele lui Israel au rămas la poalele muntelui cu promisiunea că peste 40 de zile el se va întoarce. Însă cu cât trecea timpul, oamenii își pierdeau răbdarea și așa apare ritualul Vițelului de Aur și cu el și pedeapsa – băieții primii născuți. Ei au fost dedicați după plaga primului născut Domnului, însă după ce au participat și ei la evenimentul Vițelului de Aur și-au pierdut această poziție, fiind înlocuiți de leviți, care vor susține de acum înainte atât în spirit cât și în fizic – chiar pe umeri, prezența Domnului în tabără. Tablele au fost sparte, iar Moise s-a urcat din nou pe munte pentru încă 40 de zile, iar după ele, în loc de vițel de aur, începe construirea Tabernacolului, cu chivotul, altarul, sfeșnicul și hainele preoților, iar în tabără s-a stabilit o nouă rânduială în jurul locașului.

Toate acestea s-au petrecut fără să se miște din loc, adică întregul proces uriaș s-a petrecut fără nicio mișcare, din cort și din colibă direct, poporul a trecut prin urcușuri și coborâșuri – fără să se miște din loc. Iar acum, în pericopa aceasta „norul s-a ridicat de deasupra Tabernacolului Mărturiei” și poporul își împăturește corturile și colibeale începând să meargă în urma norului și focului: „Și oricând se ridică norul de deasupra Cortului, după aceea

porneau și copiii lui Israel; și în locul în care norul se așeza, acolo poposeau copiii lui Israel. După cuvântul Domnului plecau copiii lui Israel și după cuvântul Domnului poposeau; în toate zilele când norul stătea asupra Tabernacolului poposeau” (Numerele 9:17-18).

Pare ca mișcarea să fi început, însă această mișcare este dominată; nu există nimic liber în ea, nu este nici de alegere a traseului, nici de ritm. Blocada s-a terminat, însă restricțiile nicidecum; privirea este încontinuu în „sus” așteptând ordine – până unde se poate merge? Când ne oprim? Când putem poposi și când continua?

Această situație spirituală, stresul între libertate și dependență, aduc poporul într-o anxietate care trebuie să izbucnească într-un fel sau altul.

Aieva, noi citim:

וַיְהִי בְּנֶסֶע הָעָרָן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמִי הָיְתָה יְצִיאָתְךָ אֶלְפִי וְיִגְדֹּסוּ מִשְׁנָאֵי יָד מִפְּנֶיךָ: וּבְגָחֶיךָ יֵאָמְרוּ שׁוּבֶה הָיְתָה רִבְבֹת וְאֶלְפִי יִשְׁכָּח

„Și a fost când Chivotul pornea, Moise spunea, Ridică-te Doamne, să se împrăști dușmanii Tăi, iar cei ce Te urăsc să fugă dinaintea Ta. Iar când se oprea, Moise spunea, Întoarce-Te Doamne, la mulțimile miilor lui Israel” (Numerele 10:35-36).

Poruncile de recrutare și de eliberare, de mișcare și oprire și când noi mergem cu sulul de Tora există și astăzi, ca și ordinele când să stăm în picioare și când să stăm jos. Însă imediat în continuare: „Poporul a căutat pricină; și a fost rău în urechile Domnului. Domnul a auzit și mânia Sa a izbucnit și focul Domnului s-a aprins împotriva lor și a mistuit la marginea taberei. Poporul a strigat către Moise și Moise s-a rugat Domnului și focul s-a potolit. Și i-a pus acelui loc numele Tavera („ardere” în ebraică), căci arsesse împotriva lor focul Domnului. Gloata care era în mijlocul lor a poftit cu nesat; și copiii lui Israel s-au plâns și au spus, cine ne va hrăni cu carne?” (Numerele 11:1-4).

Focul mistuie poporul, gloata se umple de vicii cerând carne, adică sânge, omor, stăpânire pe viața altora și pe moartea lor. Dacă copiii lui Israel mâncau carne toată această perioadă, oare către cine apelau cu cerințele lor? Nici mana magică, un dar divin căzută din ceruri, nu i-a potolit pe oameni până când au aterizat în tabără un cârd de prepelițe, iar fiecare persoană și-a îndeplinit viciul înfulecând cel puțin câte zece prepelițe. Însă nici măcar acest câștig nu le-a potolit furia, până când s-a alcătuit un grup de profeți, care vor transforma tabăra într-una mai liberă și mai independentă și vor da fiecărui trib senzația de participare la conducere.

După un an de popas, fără nicio mișcare, imediat după prima mișcare izbucnește un val de violență și de vicii, în ciuda multiplelor victime ca urmare al acestor atrocități. Alții, ascultând „vocea Domnului” s-au alăturat conducerii din care făceau parte doi, loșua, prea tânăr pentru o responsabilitate totală, care propune lui Moise „Închide-i”, și unicul conducător – Moise. Acești 72 de profeți par a fi o amenințare la superioritatea lui Moise, însă acesta contrazice acest lucru spunând:

„Măcar de-ar fi ca tot poporul Domnului să fie profeți, ca Domnul să-și pună duhul asupra lor” (Numerele 11:29).

Aceasta rămâne actual și astăzi.

Pericopa Behaalotcha - Oare s-a despărțit Moșe

Rabenu (Moise) de soția lui? [anul 5782]

Spusele lui Miriam despre Moise din pericopă produc multiple probleme: 1. „... din pricina femeii *cușite* pe care și-o luase – căci își luase o femeie *cușită*”, 2. „Oare numai prin Moșe grăiește Adonai? Oare nu și prin noi grăiește?”. (Numeri 12:1-2). Întrebarea care se pune este care e legătura între luarea unei *cușite* de soție și profeția lui Miriam și Aron? Gravitatea acestei întrebări este atât de intensă încât a dus la o interpretare inversă din cele scrise: argumentul nu este luarea femeii *cușite* ci, din contră, despărțirea de ea. Așa traduce Onkelos, în traducerea în limba aramaică de care noi ne ajutăm ca să înțelegem textul mai bine. Așa este mai ușor să înțelegem argumentul că și prin noi grăiește Adonai, adică noi nu am primit porunca să ne retragem din plăcerile vieții cum a fost poruncit Moșe. Problema este că această explicație rămâne problematică și este nevoie de ceva mai solid.

Să înțelegem întâi mai bine cuvântul „*cușită*” pe care majoritatea traducătorilor preferă să o lase în forma originală. În ebraică cuvântul este înțeles de majoritatea înțelepților „neagră”. Aceasta se bazează pe locația geografică a țării numite Cuș (Geneza 2:13), și pe persoana cu același nume din Bereșit/Geneza 10:6. Locul este identificat în nordul Africii, lângă Egiptul din același verset. Locuitorii acestei țări sunt bineînțeles negrii. Un *cuș* este trimis la David ca să-i vestească moartea fiului său, Avșalom (2Samuel 18:22). Vedem iar că la această misiune periculoasă este ales cineva dintr-o clasă socială inferioară.

Găsim acest lucru în comentariile marilor înțelepți din Franța, sec. 12-13 numiți Baalei Hatosfot într-o antologie de comentarii numită „Moșav zkenim” (Locație de bătrâni înțelepți). Unul dintre ei, Ri Hazaken (sec.12) spune că atunci când Miriam și Aharon au grăit din pricina femeii *cușite*, ei i-au spus lui Moșe să ia o altă femeie, de viță mai nobilă și s-o lase pe midianita sa. Însă Moșe nu a vrut, fiindcă el o luase când era sărac, iar acum când este un prinț nu a vrut s-o alunge. Cu alte cuvinte, argumentul lui Miriam că îndepărtarea Țiporei de către Moșe nu este o problemă. Din contră, cusurul este că nu este potrivit unei persoane de rangul lui Moșe să fie căsătorit cu o femeie *cușită* care nu este aristocrată. Putem înțelege de aici faptul că Moșe este căsătorit cu o femeie de treapta aceasta, îl afectează nu numai pe el, ci pe toți ceilalți profeți. Miriam și Aharon spun că și ei sunt afectați de această situație. Însă este o diferență mare între cei doi.

Miriam este convinsă că ea aparține unui rang aparte fiind profeteasă, pe când Moșe care este profetul profeților, nu crede nicio clipă că el aparține unei clase aparte. Noi învățăm acest lucru din versetul următor: „Iar Moise era un om foarte smerit, mai mult decât toți oamenii de pe fața pământului” (Numeri 12:3). Miriam, spre deosebire de Moise, crede că ei aparțin unei clase aparte și de aceea îi reproșează că și-a luat o nevastă care nu este din clasa lor. Din această pricină ea este pedepsită, devine deodată leproasă și este scoasă din tabără ca să fie la egalitate cu toate așa numite „clase”. Dar ea este o personalitate extrem de importantă și ca atare tabăra evreilor a stat pe loc și ei au așteptat o săptămână până când ea s-a vindecat. Asta spre deosebire de Ghehazi, robul lui Elișa și de

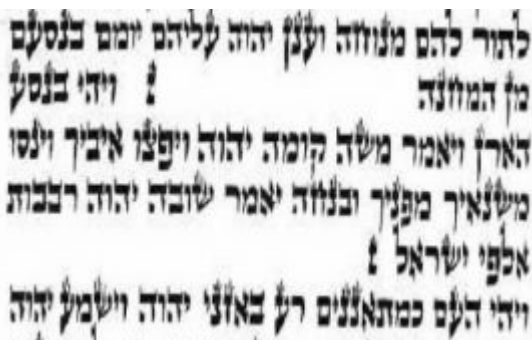
regele Uziya care au rămas cu lepra până la moarte.

Fratele ei, Aron diferă de ea. El nu este în nici un caz profet, ci *cohen*/preot. Poziția aceasta nu cere ca persoana să fie de viță nobilă deoarece ea se transmite prin moștenire, din tată în fiu. Mai este încă ceva. Dacă Aharon a făcut greșeala să-i reproșeze lui Moșe despre originea soției lui, înseamnă că el îl consideră pe Moșe atât profet cât și cohen. Moșe într-adevăr era din familia de *cohanim*, însă el nicio dată nu s-a considerat *cohen* și nu și-a luat atribuții de *cohen*. Le-a lăsat fratelui său.

Această percepție că profeția este chestiune instituțională și i-a fost atribuită lui Moise, se repetă și în alte ocazii, de exemplu la cei doi rebeli Eldad și Medad. Ea este un dar spiritual dat unor persoane alese în mod special. Această cerință nu-i poate fi aplicată lui Aron care nu este profet ci *cohen* (preot). Tocmai aici este diferența între profeție – o chestiune spirituală și *chehuna*, „preoție”, o chestiune familiară de moștenire.

Învățătura este următoarea: calitățile unui om nu depind în nici un caz de rangul lui social. La fel și iubirea poporului și mai ales cea a lui Kadoș Baruch Hu.

Pericopa Behaalotcha - Parașat Vayehi binsoa וַיְהִי בְּנִסְעוֹ [anul 5780]

La mijlocul acestei pericope se află două versete cunoscute de orice evreu care se roagă de Șabat la sinagogă. Este vorba despre cele două versete din cartea Numeri 10:35-36: „Și când pornea chivotul, Moșe zicea, [ridică-Te Adonai și să se risipească vrăjmașii Tăi, și să fugă dinaintea feței Tale cei care Te urăsc! Și când se odihnea, zicea, Întoarce-Te Adonai, \(la\) zecile de mii ale miilor lui Israel](#)”.

Ele sunt atât de cunoscute fiindcă primul verset este acela pe care noi îl spunem, cântând, atunci când scoatem Toraua din Aron Hakodeș, iar al doilea verset se spune la înapoierea Torei în Aron Hakodeș. De ce au fost alese aceste versete să fie spuse la scoaterea și la înapoierea Toraei este clar. Totuși sunt câteva întrebări care trebuie puse în legătură cu aceste două verste și mai ales cu locația la care se află în cartea de Tora.

Primul lucru clar este că noi citim aici despre chivotul care era cărat de evrei în timpul peregrinărilor lor în pustiu. Ceea ce este mai puțin clar, de ce apare acest episod tocmai aici unde nu este vorba de mers în pustiu. Doar nu este vorba aici că evreii ar fi în mișcare. Ei tocmai staționau. Tocmai din această cauză înțelepții, HaZaL și comentatorii văd în aceste două versete, 85 de litere, o pericopă, *parașa*, aparte. Mai ales că și *masora*, adaugă două semne înainte și după ele, după cum se poate vedea de pe fragmentul de text atașat. Acest semn este unic în Tora în acest loc și se mai află o singură dată în TaNaCH, în Psalmi 107, versete 23-28. Acest semn este o literă ebraică NuN întoarsă pe dos. Aceste semne ne spun că textul aflat între ele nu se află la locul lor corect și aparțin în altă parte. Ele sunt interpretate că ar fi o pericopă separată, dar din cauza versetelor reduse, doar două, au fost incluse aici. Așa ne învață de exemplu marele înțelept RaMBaM (Maimonides).

Unii înțelepți cred că aceste versete sunt o parte dintr-o carte întreagă care s-a pierdut și a dispărut. Printre ei se numără marele Tana, Rabi Iehuda Hanasi. În Mișna scrie că o carte de Tora care s-a pierdut, de exemplu într-un incendiu, dacă au rămas din ea cel puțin 85 de litere ca în pericopa noastră, ea murdărește (impură) mâinile. Aceasta înseamnă că un text mai mare de 85 de litere poate fi echivalent la un sul, are proprietățile unui sul, adică a unei cărți. Și RaMBaM ne explică aici că acest lucru înseamnă că dacă, de exemplu, este un incendiu de Șabat și au rămas 85 de litere sau ea conține numele lui Dumnezeu, trebuie salvată. Aici trebuie explicat că stingerea unui foc este interzis de Șabat ca și aprinderea lui, în afară de pericol la viață, *picuah nefesh* פיקוח נפש. Așa apare în tractatul Sofrim și în alte surse că cartea BeMidbar/Numeri este compusă de fapt din trei cărți, două dintre ele fiind pierdute din cauza păcatelor comise de evrei în pustiu. Șapte cărți care sunt egale cu cele șapte zile ale săptămânii, cu cele șapte candelale ale sfeșnicului *Menora*.

Ne mai rămân două probleme de rezolvat, dintre multe altele. Prima, unde s-ar potrivi această pericopă, dacă ar fi vorba de o pericopă. Și aici sunt mai multe propuneri. Una spune că s-ar potrivi la episodul războiului contra lui Midian, care apare în BeMidbar/Numeri, cap. 31. Aluzia o găsim în versetul 6: „Și Moise i-a trimis la război, câte o mie din fiecare trib, pe ei și pe Pinhas, fiul lui Elazar, cohenul, la război, cu uneltele sfântului locaș și cu trâmbițele de fanfară, în mâna lor”. După această variantă, „uneltele sfântului locaș” sunt în primul rând chivotul pentru mișcarea căreia se roagă Moise în pericopa noastră.

O a doua variantă, mai răspândită în diferitele maidrașim este că această pericopă aparține evenimentului steagurilor triburilor. Noi citim despre acest eveniment în Numeri cap. 2 și apoi când tabăra se pune în mișcare în cap. 10. Aici este cel mai logic ca Moșe să pună chivotul în fruntea taberelor și să spună rugăciunea din pericopa noastră.

Acum vom încerca să înțelegem fiecare cuvânt din această rugăciune. În fond, aici este vorba despre două rugăciuni, una când se mișcă și una când se oprește. Un lucru este clar – el se roagă spre norul care acoperea cortul. Așa putem înțelege începutul „Ridică-te Adonai”, iar în ebraică *Cuma Adonai*, קומה אדנאי. Această formă a verbului cu adăugarea vocalei A la sfârșitul formei de imperativ, reprezintă în ebraica biblică, ca și în celelalte limbi semitice, o formă de imperativ afirmativ accentuat. Cu alte cuvinte este vorba ori de un ordin puternic, ori ca în cazul nostru de o puternică implorare. Întrebarea este, de unde să se ridice Domnul? Dacă înțelegem că Moșe se referă la nor, este clar că el se roagă ca norul să se ridice pentru ca poporul să poată să pornească. Iar când voiau să se oprească, el ruga, cu aceeași ardoare „Întoarce-te” norule și așază-te pe cort ca să ne oprim. Mai grea este continuarea la ambele rugăciuni. La prima apar două verbe sinonime în mod parțial, dușmani și cei care te urăsc. Noi găsim un verset asemănător în Psalmi 68:1: „Să se ridice Domnul, să se împrăstie vrăjmașii Săi, și să fugă dinaintea Lui cei care-L urăsc”. Aceste două verbe mai apar și în Psalmi 83:2-3 în altă frază. Această explicație de rugăciune către nor se bazează pe unele traduceri în aramaică. Alte surse dau alte variante. De exemplu RaȘI bazându-se pe alte midrașim spune că Moise mergea înaintea taberei cu trei zile și atunci se ruga la Dumnezeu să se ridice și să pornească tabăra.

Și continuarea celei de a doua rugăciune este grea de explicat. Problema este cum înțelegem cuvântul „întoarce-te”, de unde și spre unde să te întorci? Și continuarea „zecile de mii ale miilor lui Israel” este greu de înțeles, mai ales legătura dintre cele două părți. În traducere s-a adăugat cuvântul „la” care nu apare în original. Este una dintre posibilități. Așa apare în traducerea în aramaică a lui Onkelos: „Întoarce-te să stai în mijlocul sutelor de mii ale poporului tău”.

După alte traduceri și alte comentarii, verbul „Întoarce”, *șuva* שובה înseamnă și a se întoarce la liniște și pace. Probabil este vorba despre întoarcerea lui Dumnezeu de la supărarea lui, după cum apare în Isaia 30:15: „Revenind și rămânând în odihnă, veți fi salvați în liniște”. Alte comentarii spun că i-a binecuvântat pe zecile de mii de israelieni.

Oricare ar fi înțelesul celor două versete, noi stând de fiecare Șabat în fața Aron Hakodeș, să cântăm din tot sufletul aceste cuvinte eterne cărora li s-au adăugat la rugăciune și cuvintele eterne ale profetului Isaia 2:3: „Pentru că din Sion va ieși Toraua și din Ierusalaim cuvântul lui Adonai”.

Pericopa BeMidbar - „De la vârsta de douăzeci de ani în sus” - de la ce vârstă sunt numărați evreii [anul 5780]

Cartea BeMidbar/Numeri începe cu un recensământ executat de Moșe Rabenu la fiecare trib în parte. Porunca divină pe care o primește Moșe la începutul pericopei este foarte explicită: „Numărați capetele întregii adunări a fiilor lui Israel după familiile lor, după casele părinților lor, după numele tuturor bărbaților după capetele lor; de la vârsta de douăzeci de ani în sus pe toți cei care ies la luptă (recrutare), numărați-i după cetele lor, tu și Aharon” (Numeri 1:2-3). Cu alte cuvinte, **sunt numărați numai bărbați și numai de la vârsta de douăzeci de ani în sus.**

Această numărătoare a populației cuprinde un loc important în pericopele BeMidbar, Naso și Pinhas. În literatura înțelepților Hazal, ajunge până acolo încât cartea Numeri este numită și „Humaș numărărilor” (de exemplu Mișna tractatul Ioma 7:1). O numărătoare asemănătoare este efectuată în pericopa Ki Tisa în legătură cu plata de o jumătate de șekel (vezi Exod 38:25-26).

Întrebarea care se pune este de ce Toraua a stabilit vârsta de douăzeci de ani ca vârsta de la care se începe numărătoarea? Care sunt consecințele pe *halachot* și reguli care vor fi stabilite mai târziu?

Un răspuns prea simplu se află chiar în versetul nostru: vârsta de douăzeci de ani este vârsta la care sunt bărbații recrutați.

Însă explicația este cu mult mai complicată. Înțelepții din primele generații numiți Tanaim au avut dispute în cea ce privește vârsta de majorat din punct de vedere juridic atât la bărbați cât și la femei. Bet Șamai (casa, adică școala lui Șamai) susțineau că vârsta majoratului este și la femei și la bărbați vârsta de optsprezece ani. Rabi Eliezer însă susținea că vârsta de majorat la bărbați trebuie să fie vârsta de douăzeci de ani. La fel susținea și Rabi Iehuda Hanasi.

O indicație foarte interesantă în cea ce privește această vârstă găsim în manuscrisul din Qumran de la Marea Moartă. Una dintre sectele care activau acolo pe vremea aceea este numită „Legământul Damascului”. Unul din principiile acestei secte era vârsta de acceptare la intrarea în sectă. După regulile lor, vârsta la care cineva putea să jure loialitate era de la douăzeci de ani în sus. Chiar și cei născuți în cadrul sectei nu erau considerați membri decât după ce au ajuns la majorat, adică la vârsta de douăzeci de ani. Toate acestea apar în sulul numit „Brit Damesek”, Legământul Damascului, cap. 15:4-5.

Condiție asemănătoare găsim și la o altă sectă, mult mai cunoscută, secta „Haiahad” (împreună), despre care se crede că ar fi rădăcinile ideii de creștinism. În sulul „Serech Haeda 1:8-9” (Tractatul comunității) apare aceeași regulă de acceptare în rândurile sectei.

Aceeași limită de acceptare există și la alte secte creștine care aparțin mișcării protestante. Este vorba despre fracțiunea numită Anabaptist, înființată la începutul secolului 16 ca o ripostă la cea a lui Martin Luther. Ei susțineau că reforma acestuia nu era destul de extremistă. Printre altele, ei spuneau că bebelușii nu pot fi botezați, fiindcă ei la vârsta lor vulnerabilă nu sunt în stare să se dedice credinței creștine. Așa că ei au impus botezul la vârsta majoratului. La fel și urmașii lor, secta Amish din SUA și Canada, botează tineri numai după ce au ajuns la majorat și după ce au învățat regulile sectei. La fel și secta Hutterites, o altă ramură comunală a sectelor Amish și Menonite, fac botezul la vârsta între 19 și 26 de ani, după ce învață la înțelepții sectei.

Poate că această comparație ne poate explica de ce Toraua vede apartenența la poporul evreu ca un proces religio-spiritual. Un om tânăr care încă nu a ajuns la o stare de maturitate nu este luat în considerare ca fiind israelian. Numai cine este în stare să primească credința Israelului și loialitatea față de Tora aparține poporului Israel. Doar acele numărări în Tora nu s-au făcut cu scopul unui război anumit, ci mai degrabă sunt legate de slujirea lui Adonai și ținerea *mițvoturilor* din Tora. Putem trage concluzia că numai cei care sunt numărați sunt absolut obligați la păstrarea *mițvoturilor*. [De aici putem poate învăța că nu este de ajuns să te naști evreu ca să aparții total poporului evreu, ci este nevoie de educație potrivită și de conștientizare, care depind de vârstă și dau o maturitate sufletească.](#)

Pericopa BeMidbar - Marele recensământ [anul 5783]

În al doilea an de la ieșirea din Egipt, Domnul i-a poruncit lui Moșe să facă un recensământ al tuturor bărbaților de la vârsta de 20 de ani în sus. Recensământul va fi condus de Moise, Aron și președinții triburilor. Când s-a terminat recensământul s-au primit următoarele rezultate, comparate cu ultimul recensământ după 38 de ani din Moav:

	Recensământul din pustiu (Numeri 1)	Recensământul din Moav (Numeri 26)
--	--	---------------------------------------

Ruben	ראובן	46,500	43,730
Simeon	שמעון	59,300	22,200
Gad	גד	45,650	40,500
Iuda	יהודה	74,600	76,500
Isahar	יששכר	54,400	64,300
Zabulon	זבולון	57,400	60,500
Efraim	אפרים	40,500	32,500
Manase	מנשה	32,200	52,700
Beniamin	בנימין	35,400	45,600
Dan	דן	62,700	64,400
Așer	אשר	41,500	53,400
Neftali	נפתלי	53,400	45,400
Total		603,550	601,730

Tribul Levi nu a participat la recensământ după porunca Domnului.

Locul tabernacolului, leviții și triburile Israelului

Leviții erau responsabili pentru transportarea tabernacolului și a ustensilelor lui, ei erau cei care-l desfăceau înainte de a porneau la drum, îl cărau, iar apoi când ajungeau unde trebuia îl alcătuiau din nou. Cortul lor stătea în apropierea mișkanului.

Restul triburilor au fost împărțite în patru grupuri, dintre care fiecare avea drapelul său pentru a-i ajuta să se descurce pe drum.

În partea de est stăteau triburile sub drapelul lui Iuda la care aparțineau Isahar și Zabulon, în partea de sud drapelul lui Ruben, la care aparțineau Simeon și Gad, în vestul tabernacolului era drapelul lui Efraim, la care aparțineau Manase și Beniamin, iar la nord era drapelul lui Dan cu Așer și Neftali. Și când mășăluiau în deșert trebuiau să meargă în această ordine.

Rolul tribului Levi

Dumnezeul i-a poruncit lui Moșe să-i stabilească pe leviții responsabili pentru acționarea și păzirea tabernacolului. El spune în midraš: „Când i-am omorât pe primii născuți în țara Egiptului, pe primii născuți al Israelului mi i-am dedicat mie. Însă după ce ei au eșuat în păcatul vițelului (de aur), i-am luat pe fiii tribului Levi în locul lor”.

Recensământul tribului Levi

În tribul Levi s-a executat un recensământ separat după porunca Domnului, însă spre deosebire de recensământul celorlalți, de data aceasta s-au numărat toți bărbații de la vârsta de o lună în sus din cele trei familii ale tribului: Gherșon, Kehat și Merari.

Rezultatele recensământului au fost următoarele: familia Gherșon 7,500 de persoane, familia Kehat 8,600 și familia Merari 6,200.

În jurul mișkanului, familiile tribului Levi s-au instalat în ordinea următoare:

- Membrii familiei Gherșon s-au pus la vestul mișkanului și ei vor căra pânzele de cort ale tabernacolului și cortul întâlnirii, învelitoarea lui și învelitoarea din piele de focă ... precum și paravanul (Numeri 4:25)

- Membrii familiei Kehat vor fi la sudul mișkanului și vor căra ustensilele (Numeri 4:12)
 - Membrii familiei Merari vor sta la nordul mișkanului și vor căra cadrele de scândură ale tabernacolului, drugii lui, stâlpii lui, postamentele lui cu scobitură pentru cep ... țărșii lui și funiile lui (Numeri 3:36-37)
 - La estul mișkanului vor sta Moșe, Aharon și familiile lor (Numeri 3:38)
-

Pericopa Hukat - Ce au făcut evreii 40 de ani în deșert? [anul 5779]

Pericopa Hukat începe cu Vaca Roșie al cărei sacrificiu urma să asigure curățirea trupească și sufletească a fiilor lui Israel. Ceea ce nu știm cu exactitate este momentul când a fost dată porunca aceasta. Cea mai plauzibilă dată pare a fi luna Iyyar a celui de-al doilea an petrecut în deșert, după inaugurarea Cortului (Tabernacolul) și după moartea celor doi fii ai lui Aharon, cel mai probabil de Pesah Șeni (luna Iyyar) din al doilea an, după ce oamenii s-au putut purifica. Interesant că toate acestea despre Vaca Roșie ni se spun numai acum, după ce au murit mulți oameni în pericopa Korah și după ce Bnei Israel au aflat că prima generație va muri în deșert. Acuma începe un alt eveniment cu versetul:

„Și au venit fiii lui Israel, toată adunarea, în deșertul Țin în luna întâi și a poposit neamul la Kadeș și a murit acolo Miriam și acolo a fost îngropată” (Numeri 20:1).

Aici nu este scris în ce an a avut loc, dar, având drept reper temporal moartea lui Miriam noi putem ști că asta s-a întâmplat în anul 40, în luna Nisan. Cu alte cuvinte, [pasajul Vaca Roșie împarte cartea Numeri în două, între anul doi de la ieșire și anul 40](#). Numai data evenimentelor din pericopa Korah, pe care am citit-o săptămâna trecută, nu se cunoaște cu exactitate. 38 de ani fără evenimente?

Cu alte cuvinte, prin acest salt temporal brusc, parcă Toraua ar vrea să ne spună că în cei 38 de ani de la mijloc nu s-a întâmplat nimic. Singurul lucru care s-a întâmplat este, totuși, moartea naturală a generației deșertului. În rest, nu numai că nu s-a întâmplat nimic, dar, în pofida faptului că deșertul a fost străbătut în lung și în lat, în realitate oamenii nici nu s-au mișcat din loc. Ce nu s-a mai întâmplat din rândul evenimentelor care ar fi putut avea loc? [Aproape nici unul din cele 42 de marșuri care au fost în deșert nu au avut loc în anii ăștia, ci în cu totul alte perioade](#). Cu atât mai mult, cu cât midrașul este și mai exagerat, spunându-ne că nici măcar spiritul divin *ruah hakodeș* רוח הקודש nu era în anii ăștia pe Moise. Noi mai știm, de asemenea, că nu s-au întâmplat și alte lucruri. Nu se făcea Brit Mila la noii născuți (Iosua 5:5) și nu se ținea Pesah. Ambele mițvot s-au ținut imediat cu intrarea evreilor în țară sub conducerea lui Iehoșua Bin Nun. Așa cum Moise a făcut Brit Mila primei generații care a ieșit din Egipt (midraș Șmot Raba), tot așa și Iehoșua a făcut același lucru, la rândul său, primei generații care a intrat în țară (Iosua 5:3). Cu toate astea noi știm că au continuat să sacrifice jertfe și ofrande în deșert. Profetul

Amos ne spune clar:

„Oare jertfe de animale și jertfe de grâne mi-ați adus în deșert patruzeci de ani, Casa lui Israel” (Amos 5:25).

Este adevărat că asta este o întrebare, dar profetul nu neagă că erau sacrificiile acestea în deșert fiindcă așa ne este spus și în Torau. Dar după cum ne spune de mai multe ori profetul Amos și la fel și Isaia care a conviețuit în aceeași perioadă, ei se opun sacrificiilor care sunt făcute fără să fie cu ele și *tešuva*, pocăință. Ei spun că דמיון לא נראה (nu vrea sacrificiile făcute așa, fără să îndeplinească mișcările așa cum se cuvine. Și profetul Ieremia vorbește în felul acesta (Ieremia 7:22-23):

„Căci nu am vorbit cu strămoșii voștri și nu le-am poruncit în ziua în care i-am scos din Egipt de ardere de tot și de alte jertfe. Ci acest lucru le-am poruncit spunând: Ascultați vocea mea și vă voi fi D-zeu și voi îmi veți fi neam și veți merge pe toată calea pe care o v-o porunci pentru ca să vă fie bine”.

Rași face socoteala exactă a marșurilor în deșert și rezultatul este foarte interesant. El o face în pericopa Mas'ei pe care o vom citi peste trei săptămâni. Rași ne amintește că este vorba despre 42 de marșuri, dar ne spune să scoatem din ele 14 care sau întâmplat înaintea pedepsei pentru păcatul iscoadelor de a rămâne în pustiu 40 de ani, când au mers din Rama și au venit în Ritma. De aici au fost trimise iscoadele și s-au întors cu veștile lor proaste și neadevărate, locaș care se află în pustiu Paran. Așa că după ce au primit vestea că vor merge 40 de ani, le-au rămas 28 de marșuri. Și aici ne spune Rași că trebuie să mai scoatem alte opt, care s-au petrecut după moartea lui Aaron când au mers din Hor Hahar până în Arvot Moav, toate având loc în anul 40 de la ieșirea din Egipt. Așa că în toți cei 38 de ani pribegii n-au făcut decât 20 de marșuri în pustiu.. Problema este că, dacă citim despre marșuri fără oprire, ni se pare că fugarii din Egipt erau tot timpul în mișcare: „au călătorit ... au parcat/stat ... au călătorit ... au parcat/stat” (de exemplu Numeri 21:10, 21:11, 22:1 etc.) *vayis'u ... vayahanu ... ויסעו ... ויחנו ... ויסעו ... ויחנו*. Rași ne spune toate acestea în numele lui Rabi Moșe Hadaršan. În realitatea, calculele aritmetice de mai sus lasă să se înțeleagă că, de fapt, în majoritatea anilor petrecuți acolo, în medie au făcut un marș la doi ani, deci ei nu s-au prea mișcat din loc.

Cu toată această invocată imobilitate și inactivitate, multe s-au schimbat în deșert în cei 40 de ani. În primul rând poporul s-a schimbat. E adevărat că ambele generații nu se dau în lături de la a cârți și a emite păreri critice surprinzător de asemănătoare sub aspectul limbajului despre mâncare, apă, pâine etc. Dar, dincolo de exprimare, fiecare din ele are alte nevoi și alte aspirații. [Prima generație este mai pasivă și mai ezitantă, vrând să se întoarcă în Egipt de unde au plecat, în timp ce noua generație este mai activă și mai nerăbdătoare, gata să se mobilizeze pentru ca să ajungă cât mai repede în Ereț Yisrael.](#)

Pericopa Hukat - Ce s-a schimbat în patruzeci de ani? [anul 5781]

Pericopa Hukat începe cu cheștiunea numită „vaca roșie” - *Para Aduma* פרה אדומה (Numeri cap. 19). Această poruncă a fost dată probabil în al doilea an de la ieșirea evreilor din Egipt imediat după inaugurarea Tabernacolului, probabil după acel eveniment tragic cu cei doi fii a lui Aharon și necesitatea multora de a se purifica. Din această cauză stabilirea datei evenimentului „vaca roșie” poate fi amânată până după Pesah Șeni.

Cu toate acestea, porunca aceasta apare doar în pericopa Hukat, după pericopa Korah în care au murit mulți oameni și după pericopa Șlah în care toată generația pustiului trebuie să moară în deșert. Mulți erau impuri și aveau nevoie să se purifice. Mai mult decât atât: episodul următor după „vaca roșie” începe așa: „Fiii lui Israel, toată adunarea, au ajuns în pustiul Țin **în luna întâi** și poporul s-a așezat la Kadeș. Acolo a murit Miriam și a fost înmormântată acolo.” (Numeri 20:1).

Nu este menționat anul, însă este menționată moartea lui Miriam. Noi știm că ea a murit în anul al patruzecilea, iar din text învățăm că era luna Nisan, cu cinci luni înaintea morții lui Aharon (vezi de exemplu, Rașbam, nepotul și elevul lui Rași, Franța sec. 12). Cu alte cuvinte, episodul „vaca roșie” împarte cartea BeMidbar – Numeri între anul al doilea și anul al patruzecilea. La mijloc se află pericopa Korah al cărei an nu este sigur. După majoritatea comentatorilor el s-a petrecut în anul al doilea, imediat după pedeapsa iscoadelor.

Se pare că Toraua încearcă să ne spună că de-a lungul celor 38 de ani în pustiu nu s-a întâmplat nimic. Singurul fapt major care s-a petrecut a fost moartea „generației deșertului”, *dor hamidbar* דור המדבר. Mai putem adăuga că evreii aproape că au stat pe loc în acești ani (vezi aici articolul „Ce au făcut evreii 40 de ani în deșert?”). Aproape nici o călătorie din cele 42 nu a fost în acești ani.

Midrașul merge și mai departe și ne spune că nici măcar „duhul sfânt” *ruah hakodesh* רוח הקודש nu se afla pe Moșe în acești ani. Noi știm doar că în toți acești ani nu s-au făcut circumcizii - *brit mila* ברית מילה și nu s-a ținut sărbătoarea de Pesah. Aceste două mițvot au fost ținute imediat după intrarea evreilor în țară sub conducerea lui Iehošua.

În continuare, evenimentele se petrec într-un ritm vijelios:

- Moartea lui Miriam și plângerea pentru lipsa apei în luna Nisan al anului 40
- Cererea de trecere de la regele Edomului
- Moartea lui Aron pe 1 Av și luna de doliu până la 1 Elul
- Războiul cu Canaan

Exod 17:1-3 „Și a pornit toată adunarea fiilor lui Israel din Pustiul Sin, umblând din loc în loc, după cuvântul lui Adonai, și și-au așezat tabăra la Refidim și nu era apă ca să bea poporul. Atunci poporul s-a certat cu Moise și i-au spus: Dă-ne apă să bem! Iar Moise le-a spus: De ce vă certați cu mine, de ce îl ispitiți pe Adonai? Dar poporul însetase acolo după apă și a cântit poporul împotriva lui Moise și a spus: Pentru ce ne-ai scos din Egipt ca să mă omori pe mine și pe fiii mei și vitele mele cu setea?”	Numeri 20:2-5 „Adunarea nu avea apă și s-au strâns împotriva lui Moșe și împotriva lui Aharon. Și poporul s-a certat cu Moise și spuneau: De-am fi pierit când au pierit frații noștri în fața lui Adonai. De ce ați adus obștea lui Adonai în pustiul acesta ca să murim aici noi și animalele noastre? De ce ne-ați scos din Egipt ca să ne aduceți în acest loc rău? Nu este un loc pentru semănat, pentru smochine, vii și rodii, iar apă de băut nu este.”
---	--

Iar în continuare apare plângerea despre mana:

„Și au pornit de la muntele Hor pe calea Mării de Trestii, ca să înconjoare țara Edomului, dar **poporul și-a pierdut răbdarea pe drum**. Poporul a vorbit împotriva Domnului și împotriva lui Moise: De ce ne-ați scos **din Egipt** ca să murim în pustiu, căci nu este pâine, **nu este apă și ni s-a scârbit sufletul de pâinea stricăță.**” (Numeri 21:4-5).

Această plângere ne amintește de o altă plângere legată de săturarea de a mânca mana. Este plângerea vicioșilor din pericopa Behaalotcha:

„... **Cine ne va da să mâncăm carne?** Ne amintim de peștele pe care îl mâncam fără plată în **Egipt** ... Și acum ni s-a uscat gâtlejul. Nu este nimic, doar mană e înaintea ochilor noștri.” (Numeri 11:4-6).

Sau ne amintește de Exod 16:3:

„...De-am fi murit de mâna lui Adonai în **țara Egiptului**, când stăteam lângă oala cu carne și **mâncam pâine pe săturate!** Căci voi ne-ați scos în **pustiul acesta** ca să omorâți toată obștea aceasta **cu foamea.**”

La prima vedere pare că totul este la fel în anul al doilea în pustiu, ca și în anul al patruzecilea. Poporul este același popor și reclamațiile sunt aceleași reclamații. Însă printr-o citire mai profundă găsim diferențele. Noua generație se plânge de lunga ședere în deșert și dorește să ajungă o dată în Ereț Israel. Spre deosebire de prima generație care cerea să se întoarcă în Egipt, generația nouă vrea să ajungă de acum în Ereț Israel. Din păcate Moise nu este destul de sensibil la aceste diferențe. De aceea el îi mustră greu. El nu-și dă seama că dorința poporului este să ajungă deja în Ereț Israel.

Atunci Hakadoș Baruch Hu vorbește cu el cu multă blândețe: ia toiagul, adapă obștea. Nu este nici o supărare și nici pedepse nu sunt. Însă Hakadoș Baruch Hu înțelege că Moșe nu este persoana potrivită să-i aducă pe fiii lui Israel în Ereț Israel. Moșe aparține încă generației deșertului și altcineva îi va introduce pe evrei în țara lor. Acesta va fi Iehosua.

Marele merit a lui Moise este că în ciuda tragediei lui personale, binele poporului îl dirijează și el continuă să conducă poporul pe drumul său spre patrie, pe care o va vedea de departe dar nu va intra în ea.

Pericopa Hukat - Despre moartea lui Miryam și contribuția ei la consolidarea poporului [anul 5780]

Din povestea nașterii celor trei frați, Moise, Aaron și Miryam, doar nașterea lui Moise este detaliată (Exod 2:1-10). Celelalte două nici nu sunt amintite. Spre deosebire de asta, moartea celor trei frați ca și a mamei lor, locheved, este descrisă fiecare separat: Miryam (Numeri 20:1), Aaron (Numeri:33:39, Deuteronom 10:6), Moise (Deuteronom cap. 34). Moartea lui Miryam ne este povestită în prima parte a pericopei Hukat, iar moartea lui Aaron la încheierea cărții. Moartea lui Moise apare la sfârșitul cărții de Tora. Despre Miryam citim despre moartea ei și despre înmormântarea ei, dar nu este nici un cuvânt despre jelirea ei sau despre elogierea ei, spre deosebire de Aaron și Moise la care ni se spune clar că poporul a fost în doliu. Și chiar mai mult de atât. Aaron și Moise fiecare are câte un midraș mic despre moartea lor. Despre Miryam nu există nici un midraș de acest fel.

Există foarte multe comentarii și interpretări pentru această situație și noi vom aminti câteva. Unii spun că lipsa de apă după moartea ei a fost datorită faptului că nu au jelit-o cum trebuia. Ea a fost înmormântată exact la locul unde a murit, iar în continuare nu sunt semne că i s-ar fi simțit lipsa. Miryam nu este prima care este îngropată în locul unde a murit. Și Rahel a fost înmormântată la locul unde a murit: „Și Rahel a murit și a fost înmormântată pe drumul spre Efrata, adică Bet Lehem” (Geneza 35:19). La fel și despre Dvora, doica lui Rebeca, este spus că a fost înmormântată pe locul unde a murit, sub stejar (Geneza 35:8). Este posibil că acest ritual era o cutumă pe vremea aceea. Într-adevăr în Mișna, tractatul Moed Katan 3:8 se spune că femeile care au murit în timp ce nășteau, trebuie înmormântate pe loc. Mai târziu, în Talmud, acest obicei este aplicat tuturor femeilor. După părerea lui Rabi Elazar în Talmud tractatul Moed Katan, înmormântarea în grabă a lui Miryam nu a fost o sfidare ci ca s-o cinstească și pentru a o elogia „Și Miryam a murit acolo și a fost înmormântată acolo” (Numeri 20,1).

Într-un midraș mai puțin cunoscut, unii înțelepți spun că ea nu a fost jelită sau elogiată fiindcă „era femeie și nu a lăsat învățătură în urma ei”. De aici se înțelege că persoanele importante de atunci nu au simțit necesitatea de a o jeli. Aici se spune că învățătura venea doar de la Moșe și Aaron și datorită lor fântâna se va umple din nou cu apă. În continuare vine ideea contradictorie a altora care spun că moartea ei subită arată că a murit în bine, ceea ce înseamnă că era egală cu Moise și Aaron. Și a fost înmormântată pe loc, iar apa s-a uscat. Apa, care este fermentul Toraei, adică învățătura. Cu alte cuvinte nu mai erau înțelepți care să ne învețe și chiar și *shehina*, שכינה a dispărut. Această prezență divină care după părerea multora era datorită ei. Acest lucru vine să-i învețe pe toți înțelepții ce persoană *țadeket*, צדקת excepțională era. Din cauză că înțelepții din perioada aceea nu au plâns-o, mai târziu înțelepții și cei care învață și chiar tot poporul o iubesc și o elogiază într-un mod extrem. Ea este considerată și

astăzi ca „fântâna națiunii”.

Iarăși putem concluda că după părerea înțelepților care în sfârșit au recunoscut contribuția spirituală a lui Miryam la binele poporului, că există un echilibru reciproc în ceea ce privește contribuția femeilor și bărbaților în domeniul spiritual. Chiar și înțelepții pot beneficia de asta dacă au intenția de a lua acest fapt în considerare și a avea o atitudine egală față de femei și bărbați

Pericopa Hukat - Marea taină a poruncii (mițva) para aduma פרה אדומה (vaca roșie) [anul 5784]

Pericopa noastră este probabil cea mai identificată cu chestiunea de la începutul ei, vaca roșie. Această mițva este menită să curețe oameni care s-au murdărit (impuri) prin contact cu un mort. Însă de fapt, această mițva a fost pusă în aplicare de foarte puține ori. Mișna în tractatul Para 3:5 și Rambam în cartea sa monumentală „Mișne Tora” spun că ea a fost aplicată doar de nouă ori. Cu toate acestea, ea este un model pentru mițvoturile cărora nu ni s-au transmis cauzele la stabilirea lor. Acest soi de mițvot este numit *huka* חוקה, ca și numele pericopei noastre.

Traducerile în limba română traduc acest cuvânt „lege”, însă în limbajul biblic sunt câteva cuvinte în limba ebraică, toate traduse în limba română ca „lege”, deoarece în limba română nu există sinonime la acest substantiv.

Huka cuprinde mițvot pe care trebuie să le respectăm chiar dacă noi nu le înțelegem, fiindcă este o poruncă a Domnului. Cu toate că această poruncă este categorisită ca *huka*, mulți au încercat să-i găsească noima. După midrașul Bemidbar Raba 19, chiar și regele Solomon a încercat să descopere pricina acestei porunci. Nereușind el ne spune: „Toate acestea le-am încercat cu înțelepciune, am spus, voi fi înțelept, dar ea [înțelepciunea] este departe de mine” (Eclesiast 7:23).

Până aici trebuie să punem două întrebări. Prima este de ce oare înțelepții nu au încercat să înzestreze această mițva cu un conținut? Aceasta ar fi potrivit rațiunii înțelepților că orice temă este discutabilă și nu există o mițva la care să nu investigheze sursele, pricina, secretele și aluziile. Dar iată că la *para aduma* „au cedat” pentru principiul că nu trebuie studiată pricina acesteia.

A doua întrebare se referă la spusele lui Solomon în Eclesiast. Cum de înțelepții au decis să atribuie acest verset din Eclesiast poruncii *para aduma*? Doar același verset se potrivește la oricare mițva din categoria *huka*. Se mai poate lega acest midraș și cu alte versete, de exemplu: „Cine este înțelept va înțelege acestea, cine este priceput le va ști, căci drepte sunt căile Domnului” (Hosea 14:10).

Ca să putem da răspuns la această întrebare, trebuie să adăugăm o scurtă introducere. După cum am spus la început, scopul cenușii vacii roșii este să curețe (purifice) pe cei care s-au „murdărit” de la un mort. Din cauză că moartea este o parte din viață, „cei care se nasc vor muri” (Mișna, Pirkei Avot 4:22), frica de moarte este o boală comună omenirii. Întrebări fără sfârșit se învârtesc în jurul morții. Pierderea unui apropiat poate să rupă sufletul

cuiva, câteodată pot veni gânduri de „De-aș fi murit eu în locul tău” (2Samuel 18:33). Așa că sfârșitul prevăzut este clar și sigur „Căci țărână ești și în țărână te vei întoarce” (Geneza 3:19). Durerea și doliul pricinuite de moartea cuiva îl prind pe om nepregătit, iar câteodată este greu să consolezi îndoliați cărora le este imposibil să accepte compasiune. Acest proces spiritual este corect și necesar oricăruia care se confruntă cu durerea cumplită a pierderii cuiva apropiat.

Înapoi la problema noastră, vaca roșie este menită să șteargă impuritatea mortului, iar cel care se curăță a pierdut pe cineva apropiat și iubit. În sufletul celui îndoliat se produce o vijelie de emoții fără să aibă liniște. Aici au intervenit înțelepții în legătură cu ceremonia de vacă roșie, a cărei rațiune nu este cunoscută, transmitând îndoliatului un mesaj: lasă-i pe morți! Nu încerca să-i înțelegi fiindcă răspunsuri nu există. Chiar dacă vei găsi cel mai bun răspuns, el nu-ți va satisface sufletul îndurerat.

Pentru a accentua acest mesaj, înțelepții se folosesc de regele Solomon în midrașul din Eclesiast atribuindu-l la mițva *para aduma*. Regele Solomon este nevoit să se confrunte cu pierderea tatălui său, regele David, încă atunci când era foarte tânăr, după tradiție la vârsta de 12 ani, după cum scrie în cartea de istorie „Seder Olam Raba” din sec. 2 e.n. Tatăl său nu a avut privilegiul să-și vadă fiul niciodată, nici să vadă Templul pe care a râvnit să-l construiască. Solomon a făcut pe toate acestea și încă la o vârstă foarte fragilă.

Să ne fie clar, că mesajul pe care ni-l trimit înțelepții asociind versetul din Eclesiast cu mițva *para aduma* este că pierderea și moartea nu trebuie să tulbure viața unui om, care și-a pierdut pe cineva iubit. Dacă nu era vârsta fragedă a lui Solomon când a trecut prin năpasta pierderii tatălui său iubit, probabil că nu era ales de înțelepți versetul din Eclesiast ca să fie acordat la mițva *para aduma*. Fiecare persoană își desfășoară viața după calea individuală pe care și-o alege. Însă această constatare nu trebuie să afecteze amintirea celor care au dispărut, dar nici ca această amintire să vină pe seama vieții noastre.

[Într-adevăr, suferința de care are parte cineva în urma morții unei persoane apropiate poate să fie teribilă, însă cel care trăiește poate să-și formeze pașii în viață pe drumul vieții pe care și-l alege.](#)

Pericopa Korah - Când s-a petrecut revolta lui Korah (Core) קֹרַח? [anul 5783]

Perioada în care a avut loc rebeliunea lui Korah nu este precizată în Tora. Acest eveniment s-a petrecut în lunga perioadă de 38 de ani care nu este descrisă deloc în Tora. Am amintit deja în pericopa Yitro încețoșarea timpurilor în Tora, însă în majoritatea cazurilor este vorba despre câteva zile, cum ar fi Darea Toraei în șase sau șapte Sivan, sau despre câteva luni, cum ar fi inaugurarea tabernacolului. Dar acest eveniment pe care noi nu-l putem data în timp pe o perioadă de 38 de ani este cu siguranță unic.

Putem identifica trei date posibile la acest eveniment: imediat după păcatul isoadelor în al doilea an, imediat la

începutul celui de al patruzecilea an sau între ele.

Stabilirea datei schimbă complet deslușirea argumentelor lui Korah. Oare ele se referă către trecut sau către viitor? Noi vom cerceta argumentele în ambele direcții. În primul rând trebuie să fim atenți că este vorba despre două tabere diferite: 250 de persoane care ard tămâie și tabăra lui Datan și Aviram. Korah trece dintr-o tabără în alta, iar din această cauză și revendicările cerute de fiecare tabără sunt diferite.

În prima, numită și „Korah și ceata lui” *מחלוקת קרח ועדתו* reproșează: „Ajungă-vă! Toată adunarea, cu toții sunt sfinți și în mijlocul lor este Domnul. De ce vă ridicați deasupra (vă îngâmfați) deasupra obștii Domnului? (Numeri 16:3). Korah, care vine dintr-o familie importantă din tribul Kehat, vrea o funcție mai importantă, poate de cohen (preot).

Datan și Aviram din tribul lui Reuven, dar vecini cu Korah au o altă plângere: „Oare este puțin lucru că ne-ai scos dintr-o țară care șiroiește de lapte și miere, ca să ne omori în pustiu?” (Numeri 16:13). Este greu să te confrunți cu o asemenea afirmare decât dacă luăm în considerare că cei doi vin din tribul Reuven și sunt frustrați de înlăturarea tribului lor de la conducere și instaurarea tribului lehuda în locul lor. Nici măcar leviți ei nu sunt.

Pe de altă parte, poate și tribul leviților sunt nemulțumiți de drepturile pe care le au crezând că au mai degrabă obligații decât drepturi și cred că cohanimii primesc mai mult decât ei. Totodată oare au uitat toți ceea ce s-a petrecut cu câteva luni în urmă când cei doi fii a lui Aharon au murit? Oare ei nu înțeleg în ce nivel de sfințenie trebuie să fii ca să slujești în Sfânta Sfințelor? Oare toți cei 250 cred că ei sunt în stare să fie la un asemenea nivel?

Aceste întrebări indică probabil că perioada în care se petrece acest eveniment este înaintea intrării în țară, când ei au uitat deja cele întâmplate în pustiu, iar cohanim noi intră în funcție, cum este Pinhas și alții. Aharon este deja bătrân și a venit momentul pentru o revoluție.

Această idee este valabilă probabil și la problema lui Datan și Aviram. Moșe nu a reușit să-i aducă pe evrei în țară, iar între timp li s-a impus restricția de a rămâne în pustiu o perioadă îndelungată. În acest punct, afirmarea că noi toți vom muri în deșert, pare a fi justificată și întemeiată. Oare poate un popor întreg să supraviețuiască într-un deșert 40 de ani? Este clar că în mod normal un grup de nomazi pot trăi 40 de ani în pustiu, dar un popor întreg are nevoie de pământ permanent și de gospodărie.

Pe de altă parte, dacă restricțiile au fost deja impuse, ce noimă avea să-l schimbe pe Moșe, tocmai înainte de această perioadă lungă? Mai bine să stea și să conducă poporul în toți acești 38 de ani, care au fost probabil ani inactivi. Chiar și Suflarea Sfântă, *ruah hakodesh* *רוח הקודש* nu a apărut în această perioadă. Este mai logic să provoace agitații și să dea o lovitură de putere înainte de intrarea în țară. Mai ales că în această perioadă încă nu este știut că nu Moșe va introduce pe evrei în țară.

Mai există o posibilitate că acest episod s-a petrecut în anul al 16 sau 27. Așa o afirmație ar fi extrem de problematică deoarece nu sunt indicii despre așa ceva.

Din cauză că problema fixării datei revoltei rămâne pusă la îndoială, să fim cel puțin atenți că fiecare din cele două grupări primește pedepse diferite, la date diferite, iar Korah nu este amintit în niciuna dintre ele. Oare a fost înghițit de pământ sau a ars? Nu avem răspuns nici la această întrebare.

În pericopa noastră ni se spune: „Pământul și-a deschis gura și i-a înghițit pe ei și casele lor, pe orice om al lui Korah și tot avutul” (Numeri 16:32). Cuvintele care se referă la Datan și Aviram „pe orice al lui Korah” nu se referă neapărat la Korah însuși, ci doar la toți oamenii lui Datan și Aviram care au acționat în tabără.

În Numeri cap. 26, la descrierea succesiunii fiilor lui Reuven, apare că Korah a fost înghițit: „Iar pământul și-a deschis gura și i-a înghițit pe ei și pe Korah, când a pierit adunarea și când i-a mistuit focul pe cei două sute cincizeci de bărbați, ca să fie o minune” (Numeri 26:10). Aici apare în mod răspicat că și Korah a fost înghițit.

Însă în Deuteronom 11:6 Korah nu este amintit deloc: „Și pe care le-a făcut lui Datan și lui Aviram, fiii lui Eliav, fiul lui Ruben, atunci când pământul și-a deschis gura și i-a înghițit pe ei, casele lor și corturile lor și orice ființă care îi

urma, în mijlocul întregului Israel”.

Și în Psalmi sunt amintiți numai Datan și Aviram: „Pământul s-a deschis atunci și l-a înghițit pe Datan și a acoperit adunarea lui Aviram” (Psalmi 106:17).

Toate sursele sunt contradictorii, Korah poate a fost înghițit sau poate a fost ars. Explicație logică pentru cele două grupări pe care le-a dirijat Korah, poate fi că în ciuda diferențelor totale între cauzele fiecărei revolte, un lucru ele aveau în comun: ținta revoltelor erau Moșe și Aharon și din această cauză Korah s-a instalat să le conducă pe ambele ca să-și adjudece o putere mai aprigă în lupta lui care i se părea corectă.

Pericopa Korah - Femeile care se văd și cele care nu se văd [anul 5780]

După cum am mai văzut de nenumărate ori în Tora și în celelalte scripturi evreiești, femeile joacă un rol important în toate evenimentele majore prin care trece poporul evreu. Nu întotdeauna ele apar pe față, însă poziția lor este de obicei fermă și independentă, chiar opusă celor ale bărbaților. Să ne amintim de atitudinea femeilor la păcatul vițelului de aur. Femeile, spre deosebire de bărbați, au refuzat să dea bijuteriile pentru construirea vițelului.

În pericopa noastră femeile iau atitudine. Despre unele ne este scris clar, iar despre altele ne dezvăluie midrașul. Primele care apar sunt soțiile lui Datan și Aviram, cei doi care s-au alăturat lui Korah (Core). Când Moise vine la cei doi ca să-i împace după ce s-au răzvrătit, este scris: „Și Datan și Aviram au ieșit afară și au stat la intrarea corturilor lor și soțiile lor și fiii lor și pruncii lor” (Numeri 16:27). În timp ce Datan și Aviram și-au luat nasul la purtare față de Moșe, iar soțiile lor stăteau lângă ei. De aici putem deduce că ele erau de acord cu spusele și faptele bărbaților. Ele au stat cot la cot cu bărbații lor și la bine și la rău, așa că soarta care le așteaptă este aceeași ca cea a bărbaților. Aceasta este pricina pentru care destinul lor de a fi înghițiți de pământ, atât ele cât și copiii lor, era justificat. Nu este loc la o întrebare, dacă pedeapsa divină a fost dreaptă sau nu. Ei au meritat din plin soarta cruntă.

Acum să vedem ce s-a întâmplat cu celelalte femei ale personajelor principale? Este vorba despre mai multe femei care nu se văd, dar midrașul ni le dezvăluie: soția lui Korah (Core), soțiile celor care ard tămâia și soția lui On Ben Pelet.

Despre soția lui Korah, înțelepții. HaZaL spun: „Soția lui Korah i-a spus: Uită-te ce face Moise! El este rege! Pe fratele lui l-a făcut Cohen Gadol (marele preot). Pe fiii fratelui său i-a făcut vice-cohanim. El (Moise) a spus: dacă vine un dar dați-l cohenului. Dacă vine o zeciuială a spus: dați o zecime cohanimilor” (Talmud, tractatul Sanhedrin 110:a). În continuare ea nu se lasă și îl atacă pe Moise pentru regulile impuse de el la apariția și îmbrăcarea

leviților. Korah pare a încerca să vină în apărarea lui Moise. Ea spune: Uite că va tuns (leviților) părul de parcă ar avea ceva cu părul vostru. El îi replică: Dar și el s-a tuns cum ne-a impus. Ea continuă să critice cerința de a pune culoarea albastră pe hainele leviților. Cu toate că așa cum soțiile lui Datan și Aviram au stat lângă bărbații lor și soția lui Korah a stat lângă el, ea este văzută de înțelepți mult mai grav. Din această cauză nu i s-a convenit să fie lângă bărbatul ei la execuția verdictului. Soarta ei este amintită doar printr-un indiciu. Când pământul s-a despicat și i-a înghițit pe Datan și Aviram împreună cu toată familia lor, el a înghițit și tot ce i-a aparținut lui Korah: „Și pământul și-a deschis gura și i-a înghițit, pe ei și casele lor și pe fiecare om care era a lui Korah și toate bunurile lor. Și au coborât de vii, ei și toate ale lor, în *șeol* שְׁאוֹל (locul morților), și i-a acoperit pământul și au pierit din mijlocul adunării” (Numeri 16:32-33). Se poate înțelege că pentru faptul că soția lui Korah nu este amintită în mod răspicat ea nu este apreciată nici măcar că a stat lângă bărbatul ei la revoltă și l-a susținut. Din această cauză numele ei nu este amintit, ci ea este inclusă în expresia „fiecare om”. Interesant că nici fiii lui Korah nu sunt amintiți aici, însă despre soarta lor aflăm mai târziu, în pericopa Pinhas: „Dar fiii lui Korah n-au murit” (Numeri 26:11). De ei ne amintesc și minunații psalmi compuși de ei care încep cu sintagma „Către mai marele muzicii, o cântare a fiilor lui Korah” (Psalmi 42; 44-49; 84-85; 87-88). Încă un lucru care merită să fie menționat este utilizarea cuvântului „om”. În ebraică acest cuvânt este *adam*, אָדָם cuvânt care înseamnă și om și este și numele primului om, adică Adam. Această coincidență poate să aluzioneze că așa cum Hava/Eva l-a ispitit pe Adam să păcătuiască, așa și soția lui Korah l-a ispitit pe el. Care a fost pedeapsa lui Hava știm cu toții. Și pedeapsa soției lui Korah a fost groaznică. În midraș scrie că atunci când ea a căzut în iad, ea a stins focul de acolo. Iar fiii ei l-au aprins din nou prin frumoșii psalmi pe care îi cântau.

Cei două sute cincizeci de oameni care aprinseseră tămâie și au murit și ei au lăsat după ei multe văduve (Numeri 16:35). Care a fost păcatul lor? Dacă soarta lor a fost să rămână văduve înseamnă că și ele au luat parte la păcatul soților lor. Chiar dacă nu și-au încurajat soții, sigur nu s-au opus faptelor lor. Probabil le-a convenit posibilitatea de a-și îmbunătăți statutul în urma soților lor. Se poate că păcatul acestor bărbați a fost diferit de cel al lui Korah, Datan și Aviram. Tot ce își doreau ei era să fie mai aproape de Dumnezeu. Din această cauză scriptura le-a păstrat demnitatea și nu i-a amintit pe nume. Așa s-a păstrat și onoarea văduvelor.

Diferită de toate cele amintite este soarta lui On Ben Pelet. Înțelepții au spus despre soția sa: „Rav a spus: Cine l-a salvat pe On Ben Pelet a fost soția lui. Ea i-a spus: Ce-ți pasă ție? Dacă Moise este Rabinul, tu ești elevul. Dacă Korah este Rabinul, tu tot elev ești. El i-a răspuns: doar am fost de acord cu Korah și m-am jurat în fața lui. Ea i-a spus: Este știut că toți din adunare sunt sfinți și modești. Tu stai frumos aici și eu te voi salva! Ea l-a îmbătat, l-a culcat în casă și și-a răvășit părul și s-a așezat lângă poarta casei. Toți care au venit să-l cheme, o vedeau așa și se îndepărtau. Până când i-a înghițit pământul” (Talmud, tractatul Sanhedrin 109:b și alte midrașim).

On Ben Pelet este amintit oribil fiind asociat cu Datan și Aviram și cu membri tribului lor. Faptul că On nu este amintit printre cei pe care pământul i-a înghițit înseamnă că ceva s-a schimbat în faptele lui, spre deosebire de cei care au aprins tămâia. Iar soția lui cu atât mai mult: ea nici nu a fost înghițită și nici nu a rămas văduvă. Ea nu a fost parteneră cu clica de la început și mai mult, și-a salvat soțul de la o soartă teribilă de moarte. Dacă ea nu acționa drastic, bărbatul ei nu era salvat. În timp ce la soția lui Korah au fost de ajuns doar vorbe ca să-l convingă să păcătuiască, soția lui On a fost nevoită să ia acțiuni mai extreme ca să-l facă să renunțe. Dacă el primea ideile ei din toată inima, nu ajungea pe aceeași listă cu clica de păcătoși. Midrașul merge mai departe și spune că nu numai intrarea în casă a fost blocată de ea, ci și gaura care s-a deschis pe pământ: „Când pământul și-a deschis gura, el încerca să-l înghită pe On care era pe pat. Soția lui stătea și ținea patul și spunea: Ribon Haolamim ריבון העולמים (stăpânul lumilor), doar s-a jurat deja On că nu va mai fi în dispută pe vecii vecilor. Numele tău există pe veșnicie. Dacă el nu-ș va respecta jurământul, tu poți să scapi de el oricând”. Așa l-a salvat chiar dacă numele i-a rămas blamat.

În concluzie se poate spune că avem iarăși o dovadă desăvârșită că poziția femeilor în TaNaCH este crucială, la bine și la rău, iar bărbații pot fi manipulați sau conduși de femei care rămân anonime. Unele o fac prin vorbe, altele prin sprijin pasiv stând lângă ei, altele prin liniște nefiind contra, iar unele în mod activ, luptând pentru binele bărbatului. Toți cei care susțin că femeile sunt aproape absente din această carte, s-o citească din nou cu mai multă atenție și profunzime. Vor descoperi că se înșală amarnic.

Pericopa Korah - Soarta fiilor lui Korah (Core) בני קרח [anul 5782]

Una din enigmatel neelucidate din pericopa noastră este problema sorți fiilor lui Korah. Despre pedeapsa lui Korah și a adunării sale ne este povestit în pericopa noastră: „Pământul și-a deschis gura și i-a înghițit pe ei și casele lor, pe orice om al lui Korah și tot avutul. Ei, împreună cu tot ce aveau au coborât de vii în *Şeol* שְׁאוֹל (iad, locuința morților); pământul s-a deschis peste ei și au pierit din mijlocul adunării. Întreg Israelul care se afla împrejurul lor a fugit la (auzul) strigătelor lor. Căci ziceau: Nu cumva să ne înghită pământul. Și a ieșit foc de la Adonai și i-a mistuit pe cei două sute cincizeci de bărbați care aduseseră tămâia” (Numeri 16:32-35).

Rebelii au fost pedepsiți după păcatele lor. Cine a căutat să se cațäre pe treptele poziției sociale, și-a găsit moartea adânc în mijlocul pământului. Cei care au căutat să-i înlocuiască pe cohanimii care ardeau tămâia, au ars ei însuși în focul ofrandei. Soarta lui Korah a rămas un mister, iar unii cred că tocmai asta este pedeapsa lui. Persoana care a încercat să se distingă și să se glorifice, și-a găsit moartea ca unul dintre rebeli, fără ca Toraua să ne spună ce soartă a avut. În Talmud sunt multe discuții despre posibilitatea că ar fi murit cu ceilalți rebeli.

După versetele de sus, pământul a înghițit nu numai pe Datan și Aviram ci pe toți oamenii și tot ce aparținea lui Korah. Din toată familia lui și din copii lui nu a rămas nici unul, după cum ne spune Toraua „și au pierit din mijlocul adunării” (versetul 33). Problema este că această afirmație nu se potrivește cu alta care se spune în altă parte: „Iar pământul și-a deschis gura și i-a înghițit pe ei și pe Korah, când a pierit adunarea și când i-a mistuit focul pe cei două sute cincizeci de bărbați, ca să fie pildă; fiii lui Korah însă nu au murit” (BeMidbar/Numeri 26:10-11).

În urma acestei informații se pune întrebarea ce s-a întâmplat cu adevărat cu fiii lui Korah? Oare au fost înghițiți de pământ sau au rămas în viață? În diferite midrașim găsim o mulțime de răspunsuri.

Una dintre explicații apare în Talmud, tractatul Sanhedrin 110:a-b: „Fiii lui Korah însă nu au murit; învățatură în numele lui Rabenu: li s-a destinat un loc în gheena și ei au stat acolo și au cântat cântece (Psalmi)”. În continuare apare o pildă care spune că ambele versiuni, cea din cap. 16 cât și cea din cap. 26 sunt corecte și descriu ceea ce s-a întâmplat. Într-adevăr, fiii lui Korah au fost înghițiți în pământ, dar ei nu au murit. Din adâncurile pământului se putea auzi cântarea lor „Moise și Toraua lui sunt adevărul, iar noi nu suntem decât niște mincinoși”. La fiecare 30 de zile gheena îi aduce înapoi aici ca o bucată de carne în ceaun, iar ei spun: „Moise și Toraua lui sunt adevărul, iar noi nu suntem decât niște mincinoși”. Toată această legendă este foarte frumoasă fiind povestită de marele înțelept Raba, când el se plimba și a întâlnit pe un negustor ismailit. Acesta îi spune: Vin-o să-ți arăt pe înghițiții lui Korah. El arată un loc de unde încă iese fumului gheenei și arde tot ce-i iese în față. Cine ascultă adâncurile pământului, îi poate auzi pe fiii lui Korah recunoscând că au greșit.

După această descriere, fiii lui Korah făceau parte din rebeli. Ei însuși recunosc că „noi suntem mincinoși”. Coborârea în *șeol* (casa morților) în Tanach este pedeapsa îngrozitoare a păcătoșilor cei mai răi. Să rămâi viu în „casa morților” este perceput în Tanach ca o tortură înfricoșătoare consacrată celor mai mari păcătoși (Psalmi 55:15). Se poate ca după această tradiție, fiii lui Korah erau printre conducătorii rebeliunii. Numai în felul acesta putem înțelege de ce pedeapsa lor este cea mai grea dintre toți participanții la rebeliune.

O altă tradiție apare într-una din cele două midrașuri cu numele de „Midraș Tehilim” și anume în ediția numită Buber. Acest midraș îi descrie pe fiii lui Korah făcând *tesuva* תשובה (reîntoarcere) în ultima clipă, în momentul în care *șeol-ul* era sub picioarele lor și focul se încinge în jurul lor. Hakadoș Baruch Hu a sărit și i-a scos din *șeol* și așa au fost salvați și au spus cântare. La baza acestei tradiții legendare stă identificarea celor trei fiii a lui Korah, „Asir și Elkana și Aviasaf” (Șmot/Exod 6:24) cu „fiii lui Korah”, poezii care se află la începutul a 11 Psalmi. În Talmud scrie: „David a scris cartea de Psalmi prin intermediul a zece bătrâni între care și cei trei fiii a lui Korah” (Talmud, tractatul Bava Batra 14,b_15:a). *Tșuva* pe care au făcut fii lui Korah a fost recunoscută și răsplătită când duhul Domnului, *ruah Adonai* ה'רוח', se află peste ei și ei compun Psalmii care le sunt atribuiți.

Descrierea opusă a sortii fiilor lui Korah în Talmud față de Midraș Tehilim, arată două poziții contrare în legătură cu păcatul și *tșuva*. Talmudul babilonian prezintă pe fiii lui Korah ca pe niște rebeli și păcătoși care nu au nici o cale de a face *tșuva*, cu toate că au recunoscut că au greșit. Această atitudine severă și descrierile înfricoșătoare ale gheenei au scopul de a avertiza oamenii să se ferească de a păcătui. Midraș Tehilim, spre deosebire, prezintă *tșuva* ca o posibilitate chiar și în ultimul minut, chiar și la cine stă în pragul gheenei. Este de ajuns ca cel care a păcătuț să se gândească la *tșuva*, chiar și fără să o exprime cu gura lui, ca Hakadoș Baruch Hu să o accepte imediat.

Vom încheia cu o legendă în care profetul Iona îi întâlnește pe fiii lui Korah din midrașul Pirkei deRabi Eliezer cap. 9. Acest midraș propune o altă soluție la problema sortii fiilor lui Korah. După acest midraș, fiii lui Korah au coborât în *șeol-ul* din adâncurile mării. Aici este locul unde ajunge profetul Iona rugându-se și spunând: „Din adâncurile *șeol-ului* am strigat după ajutor. Tu mi-ai auzit glasul” (Iona 2:2). Din adâncurile mării fiii lui Korah își continuă munca de Leviim care slujesc în Templu. Ei se află sub „sala lui Adonai”, la locul unde se află „Piatra de căpătâi” din care s-a pus baza lumii și se roagă pe ea. Acest midraș face aluzie la legenda care povestește despre izbucnirea apelor subterane și Piatra de căpătâi care le oprește, ca nu cumva să inunde lumea. Rugăciunea lor este compusă din Psalmi pe care le cântau Leviimi în Templu. [În mod simbolic se poate spune că fiii lui Korah stând pe Piatra de căpătâi reprezintă idea că așa cum această piatră este una din bazele lumii, așa și *tșuva* și ispășirea păcătoșilor sunt unele din bazele lumii. Datorită lor, lumea continuă să existe.](#)

Pericopa Korah -Datan și Aviram - Pedeapsa răzvrătitorilor [anul 5779]

În mijlocul relatării despre disputa dintre Korah și adunarea sa, copiii lui Levi, care s-au răzvrătit contra lui Moise și Aaron, aflăm despre doi frați despre care n-am mai auzit până atunci, Datan și Aviram, copiii lui Eliav din tribul Reuven (în capitolul 1 din Exod apare Korah, dar printre copiii lui Reuven nu se află Datan și Aviram). Împreună cu ei este amintit și On Ben Pelet, care dispare în continuare. Midrașul ne povestește că soția lui l-a convins să nu se alăture lor. Din ceea ce citim în continuare descoperim că locuințele lui Datan și Aviram erau aproape sau chiar lipite de locuința lui Korah (Core) și a familiei sale. Așa ne putem explica de ce pământul i-a înghițit nu numai pe Korah și familia lui, ci și pe Datan și Aviram și familiile lor, cu toate că Moise venise acolo și anunțase tot poporul ca să aibă grijă și să se îndepărteze. [Cine sunt oamenii ăștia? Ce i-a determinat să se implice în această dispută aprinsă? Korah și adunarea sa au o agendă clară, dar Datan și Aviram exprimă ură și impertinență față de conducătorul Moșe.](#) De ce? Moșe Rabenu știe că Datan și Aviram participă la revolta populară și se hotărăște să trimită la ei un mesager și să-i invite la el, poate ca să clarifice pozițiile fiecăruia, sau, poate, chiar ca să se împace. Riposta lor a fost cutremurătoare:

„Nu mergem! Oare puțin lucru e că ne-ai scos din țara unde curge lapte și miere să ne omori în pustie că vrei să și domnești peste noi? Nici într-o țară în care curge lapte și miere nu ne-ai adus să ne dai moșie de câmp și vie. Vrei să scoți ochii oamenilor acestora. Nu Mergem! (Numeri 16:12-14).

Ei încep și încheie răspunsul printr-un refuz categoric: *lo naale* לֹא נֵעָלֵה, „Nu mergem !” Ei îl acuză pe Moise de faptul că i-a convins să părăsească Egiptul, care era „țară în care curge lapte și miere” și i-a sedus, promițându-le că vor ajunge în Ereț Canaan, care este numit și „țara în care curge lapte și miere”. Acolo nu vor mai trăi ca sclavi și fiecare își va primi propria bucată de pământ. În final, în loc de asta, pentru lipsa de încredere arătată lui Moșe și Divinității ei vor muri în deșertul acesta îngrozitor.

Să ne aducem aminte că în pericopa dinainte, Șlah, Moise, în calitatea sa de emisar al Divinității, le-a transmis proorocirea acesteia potrivit căreia toată generația asta nu va intra în țară, ci va muri în deșert. Ei îl învinovătesc pe Moșe că este tiran și necruțător, fără să țină cont de faptul că aceste cuvinte ale proorocirii nu sunt ale lui.

Numai după ce au terminat cei doi răzvrătitori de vorbit, Moșe își exprimă marea lui supărare. Din riposta lui putem înțelege cum vede el reproșurile lor (Numeri 16:15):

„Și s-a mâhnit Moise foarte tare și i-a spus Domnului: Să nu-ți întorci privirea către prinosul lor. Nici unuia din ei nu i-am luat asinul și rău n-am făcut niciunuia din ei”.

Moșe este îndurerat de nedreapta denaturare a cuvintelor și faptelor lui. Este expresia uriașei frustrări și mâhniri a unui om care și-a dedicat toată viața poporului lui, și, care, în loc să primească așa cum se aștepta recunoștință, iubire și respect, primește, dimpotrivă, un discurs plin de ură de la niște compatrioți care se dovedesc a fi nimic altceva decât niște nerecunoscători și niște personaje vulgare, interesate doar de propria lor bunăstare. Datan și Aviram sunt un model de sfidare a marelui conducător, de pe pozițiile incapacității de înțelegere a misiunii sale.

Un lucru foarte interesant este un midraș din Talmud Bavli tratatul Nedarim 64:b care îi identifică pe acei oameni care au venit la Moise și Aaron învinovățindu-i de iresponsabilitate și de punere în pericol a poporului, după ce supraveghetorii *șotrim* שוטרים au fost bătuți, ca fiind Datan și Aviram:

„Și le-au zis: să vă vadă Dumnezeu și să vă judece că ați făcut mirosul nostru urât în ochii Faraonului și în ochii robilor lui punându-le o sabie în mână ca să ne ucidă” (Exod 5:21).

Talmudul spune: „Toți cei care se băteau și se certau Datan și Aviram erau” (*kol nițim venițavim datan veaviram haiu*) כל נצים ונצבים דתן ואבירם היו. Aceștia sunt cei doi răzvrățitori care apar în pericopa noastră în acțiunea de defăimare nedreaptă și abuzivă a lui Moise. [Acest lucru în condițiile în care chiar Toraua consemnează caracterul extraordinar al calităților de om și de conducător ale lui Moise, adică modestia lui:](#)

„Și omul Moșe era foarte modest, mai modest decât orice om de pe fața pământului” (Numeri 12:3).

Încă un lucru foarte interesant în legătură cu singura persoană care mai poartă numele de Aviram în Tanach. Este vorba despre o persoană amintită în povestea blestemei reconstrucții a orașului Ierichon, pe vremea regelui Ah'av, anume fiul lui cel mare:

„În timpul domniei sale a clădit Hiel Bet Haeli (din Bet El) orașul Ierihon. Cu (moartea lui) Aviram primul său născut a așezat temelia și cu (moartea lui) Sguv mezinul i-a pus ușile, precum a fost profeția Domnului dată lui Iosua Bin Nun” (1Regi 16:34).

Și în povestea aceasta este vorba despre defăimarea unui lider. Iehoșua a jurat împreună cu poporul său să nu reconstruiască orașul Iericho în vecii vecilor, adăugând și un blestem: „Cu întâiul născut va așeza temelia și cu mezinul îi va pune ușile” (Iosua 6:26), în cazul nerespectării jurământului. Hiel Bet Haeli este atât de hotărât să-și înfrunte conducătorul și să-l contrazică încât îi pune în pericol pe băieții lui și chiar îi îngroapă de vii până la urmă, activând blestemul în timpul încercării nechibzuite de reconstrucție a orașului. Este exact același deznodământ al acțiunii lui Eliav din pericopa noastră, care a avut doi băieți, pe Datan și Aviram, pe care ura față de conducător îi scoate din minți, până ajung să fie ajunși de blestem și să fie și ei înghițiți de vii de pământ.

Pericopa Matot - Mas'ei: Exilul celor două triburi și jumătate [anul 5779]

În pericopa Matot între alte discuții, are loc și o lungă negociere între cele două triburi Reuven și Gad pe de o parte și Moise pe de altă parte. Începutul poveștii îl găsim în Numeri 32:1:

„Și Bnei Reuven și Bnei Gad aveau enorm de multe vite, și au văzut țara Ya'azar (lazer) și țara Gil'ad (Galaad) și

iată locul era un loc pentru vite (pentru păscut)”.

Este clar că cele două triburi aveau multe turme, cuvântul acesta „turmă” *mikne* מִקְנֶה fiind și primul și ultimul din acest verset (în originalul ebraic). Noi nu știm de ce tocmai aceste două triburi aveau atâtea proprietăți. Ei au venit probabil împreună la Moise aparținând aceleiași tabere, *mahane* מַחֲנֶה împreună cu tribul Șim'on și fiind ambii primii născuți care au fost dați la o parte: Reuven, primul născut a lui Iaakov, a fost înlăturat de leuda, iar Gad, primul născut al mamei lui, Zilpa, nu a primit nici el terenul de pământ la care ar fi avut dreptul. Se prea poate ca asta să fi fost cauza faptului că cei doi au cerut să primească pământuri pe cealaltă mal al Iordanului (Iordan), deci în afara teritoriului israelian. Tribul Șim'on nu li s-a alăturat și au rămas în umbra lui leuda. Faptul că aveau multe turme este accentuat nu numai de repetiția cuvântului „turmă” (de vite) *mikne* מִקְנֶה ci și de folosirea adjectivului „enorm” *ațum* אֲטוּם, care este foarte rar în Tanach și apare în total de 15 ori. În versetele 2-3 Tora ne povestește că ei au venit la Moise și Elazar și au dat un fel de raport despre ce a fost cucerit deja și spunând că pământurile acestea ar fi bune pentru turmele lor. Este o negociere tipic orientală, unde cerințele nu se spun pe față. Rași ne atrage atenția că în primul verset Reuven (cel mai mare) este primul amintit, însă începând din versetul 2, Gad devine primul. De ce ? Poate din cauză că inițiativa a fost a lor și poate și din cauză că erau mai războinici decât ceilalți. După ciudatul mod de a-și exprima dorința, ei așteaptă un răspuns. Dată fiind tăcerea așternută de cealaltă parte, ei sunt nevoiți să spună exact ce anume cerință au:

„Și au zis, dacă am căpătat favoare în ochii tăi, să se dea țara aceasta robilor tăi în stăpânire, nu ne trece Iordanul” (Numeri 32:5).

Aici, Moșe le dă un răspuns lung și detaliat (verseturi 6-15), conținând câteva părți. Moșe care era obișnuit deja cu tot felul de cereri ciudate (Pesah Șeni, fetele lui Țlofhad) nu cere ajutor de la Kadoș Baruch Hu ca în celelalte dăți, ci îi mustră, fiindcă nu-i crede și-i întreabă ce vor face atunci când o să fie război ? Îi vor lăsa pe frații lor să lupte, sau vor ieși ei înșiși la război? Reuven și Gad sunt nevoiți să-i răspundă. Întâi îi spun că vor construi garduri pentru turme și orașe pentru copii și vor ieși la război în fața poporului lui Israel, ceea ce dezvăluie că proprietatea le este mai importantă decât familiile. În continuare ei își vor da seama de greșală și vor schimba ordinea punând în frunte familia. După încă o negociere destul de lungă, ei acceptă condițiile lui Moșe Rabenu și adaugă că vor face tot ce le spune Moise în fața Domnului.

Numai după ce au spus asta Moise le dă pământul, dar le mai dă și un bonus: jumătate din tribul Menașe. Tribul ăsta s-a mărit într-un fel impresionant și Moise hotărăște să-i împartă în două: o jumătate la est de Iarden (Iordan) și o jumătate la vest. Menașe au primit nordul Ereț Gil'ad, Gad au primit mijlocul (Aman de astăzi) și Reuven sudul peste Marea Moartă. Menașe de pe două maluri a Iordanului, vor avea ceea ce mai mare suprafață, în afară de Iuda.

Câteva date interesante din alte părți din Tanach. În pericopa Mas'ei apar numele președinților triburilor. Președinții lui Reuven și Gad nu apar. Tora vrea să ne spună prin asta că nu este mulțumită de faptele lor. Pe de altă parte, din binecuvântarea dată de Moșe triburilor din pericopa (VE)Zot Habracha (Deuteronom cap. 33-34) putem desprinde faptul că el și-a schimbat în mod favorabil părerea despre cele două triburi. **În consecință, vorbește foarte frumos despre ambele triburi și mai adaugă că a mărit suprafața acordată tribului Gad. Asta, poate și din cauză că mormântul lui Moise e acolo „pentru că acolo este ascunsă porțiunea (tomba) legiitorului (a lui Moise)” (Deuteronom 33:21) כִּי שָׁם חִלְקֶת מוֹקֵק סִפּוֹן. Ki șam helkat mehokek safun, iar din asta reiese, într-un fel și faptul că Moșe este înmormântat pe teritoriu israelian, chiar dacă este pe celălalt mal al Iordanului.**

În Iehoșua/Iosua se arată împlinirea condiției ca cele două triburi să meargă primii în lupta pentru cucerirea țării în capitolul 4, versetul 12 „Și Bnei Reuven și bnei Gad și jumătatea tribului lui Menașe au trecut înarmați înaintea lui Bnei Israel, așa cum le-a spus Moșe”, iar implementarea este în capitolul 22. Numai după aceea le dă voie Iehoșua spunând că au îndeplinit condiția și se pot întoarce pe pământul lor.

Tribul Reuven este făcut de ocară în Șirat Devora (Judecători 5:15-18) că nu i-au ajutat pe cei din triburile Zvulun și Naftali când aveau nevoie. Și pe vremea lui David auzim că Gad l-au ajutat când fugea de Saul și în Cronici 1, 12:38 noi citim că o delegație importantă a celor două triburi și jumătate au participat la încoronarea lui David la Hebron.

Suprafața exagerat de mare a terenurilor acestor triburi, care ajungeau până aproape de malurile râului Prat, le-au cauzat probleme enorme și numeroase războaie cu vecinii, culminând, după cum este descris în Cronici 1, 5:26, cu cucerirea lor de către regele asirian Tiglat Pileser, care i-a luat în exil tocmai pe ei primii din cele zece triburi cucerite, datorită terenului tribului situat în afara teritoriului israelian.